

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:Enostolpna petineta vrsta
malí oglaš po Din 1*50 in
Din 2*—, večji oglaš nad
45 mm višine po Din 2*50,
veliki po Din 3*— in 4*—,
oglaš v uredniškem delu
vrstica po Din 6*—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan (izvzemši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj).

Poštnina plačana v polovini

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 528.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 59.011, Praga in Dunaj 24.797.

Narodova volja.

Režimski tisk v Sloveniji skuša dokazovati potrebo novih volitev, ki naj jih vodita Pašić in Pribičević. V to svrhu si umišlja, oziroma skuša drugim dopovedati, da se je slovensko ljudstvo v zadnjem času preorientiralo v smislu režima. Baje je izprevidelo, da »je avtonomističen program zmoten« in da je »teorija o zapostavljanju Slovencev v SHS lažna«. Ljudstvo, nadaljuje »Slovenski narod«, si želi »širokopoteznega kmetijskega dela kot ustvarjanje elektran, kot zidanje mostov, kot gradnjo cest in potov, kot socialno zakonodajo, kot podpiranje obrti, industrije in trgovine, kulture, ljudskih nadaljevalnih šol, tehnike, itd. itd.« Ker pa demokratska politika obstoja v »spoštovanju menjajoče se narodne volje, njenih novih spoznanj, izpreobračanj in izpopolnjevanj«, zato se morajo — sklepa »Narod« — razpisati volitve in sicer pod vodstvom sedanjega režima. O rezultatu teh volitev pa »Narod« čisto nič ne dvomi, da bo prinesel popoln poraz SLS in zmago »napredne demokracije«. Zato pravi, da za naprednjake SLS »sploh ne prihaja več vprašev.«

Napaka teh političnih modrovanj »Slovenskega naroda« je edino ta, da so vseskozi ena sama prevara. Res je samo to, da si slovensko ljudstvo želi pozitivnega dela za kmetijski, obrtni in delavski stan, socialne zakonodaje, uspešne gospodarske politike in povzdige narodovega blagostanja ter kulture, kakor pravi »Narod«. Prav zato pa se slovensko ljudstvo orientuje čedalje bolj v smislu avtonomizma, to je, lastne zakonodajne moči Slovenije, politične in gospodarske samoodločitve in neodvisnosti od centralizma, ker ni druge poti, da se reši Slovenija nevzdržnega kulturnega in gospodarskega propadanja, ki je posledica po vidovdanskim ustavi sankcioniranega absolutizma velesrbske klike v državi. Kje so tiste električne centrale, mostovi, ceste, socialni zakoni, nova industrijska podjetja, šole itd., o katerih blebeče »Slovenski narod«? Ravno nasprotno!

Sedanji centralizem ni sklenil niti enega zakona v prosep našega kmetijstva razen novih, vedno večjih in pogubnih davkov, tako da naše kmetije prihajajo na boben in se od davčne oblasti rubijo, kar se preje ni skoro nikoli dogajalo v takem obsegu. Industrija se ovira, ne dajo se ji nobene subvencije in krediti in režim je celo odredil, da se brez njegovega dovoljenja v Sloveniji sploh ne sme otvoriti noben nov industrijski obrat. In socialna politika? Ta je pod centralizmom sploh propadla. Niti enega socialnopolitičnega zakona ni sklenil, kar obstoja; o splošnem ljudskem zavarovanju ni niti sledu, delavske zbornice spe nevzdržno spanje, pač pa se delovni pogoji poslabšujejo, delavsko gibanje zatira in podpira izkoriščanje proletarcev od strani velepodjetij. Trgovina in obrt hirata, brezposelnost se širi, ne grade se ne železnice ne ceste ne mostovi, material se ne obnavlja, o novih napravah ni sledu, pač pa še stare propadajo. Ravnotako je s šolstvom, kulturnimi in dobrotelnimi zavodi; zdaj je prišlo na vrsto celo že gledališče. Centralizem je obsodil slovenski narod na politično, kulturno in gospodarsko smrt. Zapostavljanje Slovencev v SHS, ni teorija, ampak žalibog kruto dejstvo.

Demokracija res obstoji v politični vzgoji ljudstva, notranjem izpopolnjevanju in spoštovanju napredujoče ljudske volje. Toda »demokratizem« centralističnega režima je naravnost nasprotje vsake demokracije. Mar se to pravi spoštovati ljudsko voljo, ako se vlada absolutistično, ako se uvaža teror, ako upravne oblasti v naši državi naravnost divjajo proti ljudstvu in uprizarjajo klanja v masah, ako se vrši neomejena korupcija, ako se zakoni ne spoštujejo, ako se ljudstvo kroti z oboroženo silo?

Kar piše »Narod« o »pozitivnem sodelovanju Slovencev in Hrvatov v nacionalnih vladah, je prosti humbug. Centralistični režim tega sodelovanja sploh

noče, ampak ga, kakor sedanja kriza jasno dokazuje, naravnost onemogočuje. Režim se sodelovanja ljudskih strank, ki slovensko in hrvatsko ljudstvo resnično predstavljajo, boji, on dela na vse kriplje na to, da se take stranke ovrtajo in uničijo ter podpira par prodancev, korupcionistov in protiljudskih elementov, ki jih sprejema v vlado samo zato, da mu pomagajo slovensko in hrvatsko ljudstvo politično zatirati, narodno ugnobiti ter spraviti na beraško palico v korist belgrajski porodici.

Grdo varanje ljudstva je, če »Narod« opravičuje volitve pod vodstvom sedanjega režima s tem, da treba pomagati »izpremenjeni« ljudski volji do izraza. Režim hoče ljudsko voljo samo potvoriti z nasiljem, ker dobro čuti, da bi sicer propadel in to ravno zato, ker se je ljudstvo od režima odvrnilo celo tam, kjer je dozdaj bilo režimu prijazno ali pa indiferentno, kakor n. pr. v neprečanskih krajih. Volitve hoče voditi zato,

ker je v Macedoniji, Črnigori, Vojvodini in Bosni uže vse pripravil, da s kupovanjem, grožnjami, telovajskimi tolpmi in žandarji ljudstvo ustrahuje in tako svoje nasprotnike uniči.

V Sloveniji in Hrvatski se mu to ne bo posrečilo. Glede Slovenije se »Narod« nahaja ali v zmoti ali pa namenoma vara sebe in druge. Slovensko ljudstvo bo pokazalo, da se je od zadnjih volitev še bolj odločno orientiralo v smislu politike SLS, to je v smislu samouprave in politične ter gospodarske samostojnosti, ki se bo dosegla sicer s trdim bojem, toda sigurno, kajti če ne, je slovensko ljudstvo zapisano popolnemu kulturnemu in gospodarskemu propadu. Brez velikih žrtev ni mogoče doseči velikega cilja. Slovensko ljudstvo, ki se je osvobodilo jarma nemštva, se bo osvobodilo tudi jarma belgrajskega velesrbskega centralizma. Takrat bo »Narod« pisal čisto druge članke. Do tedaj naj se pa le tolaži s svojimi puhlimi članki.

Krona za delovno vlado.

RADIKALI ZA KONCENTRACIJO Z OPOZICIONALNIM BLOKOM BREZ PAŠIČA IN PRIBIČEVIČA TER DRUGIH KORUPCIONISTOV. NADE KORUPCIONISTOV PADLE V VODO.

Belgrad, 8. maja. (Izv.) Gotovo je, da kralj še vedno stoji na stališču, da se mora sestaviti delovna vlada, ki bi pomirila duhove, ki bi delala za sporazum in šele potem se more govoriti o kaki drugi kombinaciji. Vsekakor pa je po najvišjem mišljenju potrebno in koristno omiliti sedanjo zaostrenost. Tako stoji vsi objektivni politični krogi, ki jim je res ležeče na dobrobiti ljudstva in države, na tem stališču. Samo družba korupcionistov in nasilnežev ne mara pristati na najvišji predlog, ker je jasno, da bi Pašić in Pribičević tedaj izgubila oblast. Vlastodržci so napeli vse svoje sile, a dosedaj brez uspeha. Borba, ki so jo izzvali nasilneži in korupcionisti, se je prenesla v radikalni krog, kjer se je pričelo razčiščevanje. Sledeč kraljevi želji poskušajo dr. Ninčić, Ljuba Jovanović, Miša Trifunović in Marko Trifunović v razgovori med radikalnimi poslanci za novo kombinacijo koncentracijske vlade radikalov čistih rok in strank opozicionalnega bloka. Dosedajni rezultati so ugodni. Večina radikalov je za tako rešitev; le najbolj znani korupcionisti so proti. Zadeva bo razčiščena na seji radikalnega kluba, ki se bo vršila te dni. Predsedstvo radikalnega kluba je pozvalo vse poslance, da ne odhajajo. Na to akcijo gleda opozicionalni blok kot na dobro in definitivno eliminiranje korup-

tivnih elementov iz javnega življenja in kot gotov znak, da se bo kriza rešila pravilno in parlamentarno.

AVDIENCE. — NI GOVORA O VOLIVNEM MANDATU.

Belgrad, 8. maja. (Izv.) Tekom današnjega dneva je kralj nadaljeval posvetovanja s posameznimi voditelji. Ves dan je bil izpolnjen z avdiencami. Poklicani so bili na dvor okrog 12. ure Svetozar Pribičević, popoldne Miloš Radosavljević (demokrat), Kosta Timotijević (demokrat) in ministri dr. Momčilo Ninčić, dr. Stojadinović, Marko Trifunović in Miša Trifunović. Iz razgovorov z večino navedenih poslancev in ministrov je dobil Vaš dopisnik vtis, da krona ni niti malo popustila od svojega stališča, da se mora usvariti močna delovna vlada in da o volivnem mandatu sploh nihče ni razpravljaj.

SESTANEK OPOZICIONALNIH VODITELJEV.

Belgrad, 8. maja. (Izv.) Dr. Anton Korošec, Ljubomir Davidović, dr. Spaho in dr. Maček so imeli ob 6. do 8. ure sestanek, na katerem so ugotovili, da se položaj razvija za opozicijski blok normalno in ugodno.

Pašić izdal svoje tovariše za 40.000 Din.

GROŽNJE REŽIMOVCEV Z NASILJI. — DEMANTI »JUTROVIH« LAŽI — DAVIDOVIČEVO PISMO O PAŠIČEVEM IZDAJSTVU.

Belgrad, 8. maja. (Izv.) Zakulisna borba družbe korupcionistov in nasilnežev postaja vedno bolj ogorčena in konkretnjša. Pašić in njegovi pristaši iz takozvanega kluba nečistih rok ne popuščajo, marveč delajo na tem, da bi se njim izročil mandat za razpust in vodstvo novih volitev. Grožnje iz njih vrst proti vsem, ki niso z njimi, in proti najvišjemu faktorju, postajajo vse večje. Grozje z nasiljem, s preobratom, republiko, uporabljajo vsa sredstva, ki morejo količak vplivati. Pribičević pridno sekundira in še vedno zbira material za protidržavnost o onih, ki niso pristaši korupcionistov in nasilnežev. Sprejet je bil danes pri kralju in mu sporočil, da izstopi iz demokratskega kluba še kakih deset poslancev, če dobi vlado opozicijski blok, češ da so za sporazum, pa proti sodelovanju z Radicem, posebno po objavi proglasa. Na ta način bi taka vlada bila premalo srbska in skoro samo slovenska in hrvatska. V potrdilo te svoje intrige je navedel kot pričo Kosto Timotijevića in zanj izprosil avdienco. V kolikor je tej njegovi neresnici pritril Timotijević, ni znano. Gotovo je, da na Pribičeviću trditvi ni nič resničnega in g. Kosta Timotijević dobro ve, da bi se v slučaju izstopa iz demokratskega kluba ne smel več prikazati med volivci.

Druga intriga, o kateri smo že poročali, so vesti o približevanju med Jugoslovanskim klubom in radikali. Ponovno naglašamo, da so vse take vesti zlobne izmišljotine, ki jih niti belgrajski listi ne marajo priobčevati. Dobro se tu občuti vez med strankami opozicionalnega bloka. Načelniki teh strank se dnevno sestajajo in z uspehom pobijajo intrigo Pašić—Pribičevićeve kompanije. Nasproti vsem takim vestem pribijemo tudi to, da se dela na tem, da se ponovno pokaže ne samo solidarnost strank opozicionalnega bloka, temveč solidarnost celokupne opozicije in da se na ta način manifestira parlamentarna večina.

Poleg teh in sličnih intrig se nadaljuje gonja proti posameznim voditeljem dr. Korošcu in Davidoviću. Proti Davidoviću je priobčila »Reč« članek o njegovi politični preteklosti. Danes je Lj. Davidović poslal tukajšnjim listom pismo, v katerem s polnim podpisom izjavlja, da je Pašić l. 1901. ob priliki poskušene atentata na tedanje kralja Aleksandra izdal svoje tovariše in proti njim podal izjavo za 40 tisoč dinarjev, ki jih je dobil od Obrenovičev. Davidović imenuje Pašića hlapca Obrenovičev. Pismo bo jutri priobčeno in gotovo ne bo brez uspehov.

Pakt HRSS z g. Prepeluhom.

Zagreb, 8. maja. (Izv.) Vaš dopisnik se je razgovarjal z nekim članom predsedstva HRSS o nastopu HRSS pri bodočih parlamentarnih volitvah. Izjavil mu je med drugim sledeče: Radi reševanja vladne krize HRSS še ni končnoveljavno sklepala o svojem nastopu pri bodočih parlamentarnih volitvah. Za sedaj je gotovo, da bo federacija HRSS na Hrvaškem in v Slavoniji samo po mestih v takih krajih, kjer je potrebno, da se čuva kompaktnost hrvatskih volilcev. Povsod drugod pa nastopi HRSS sama. Iz tega pa še ne sledi, da ne bi tudi po deželi postavila kot kandidate kakega člana Hrvatske Zajednice. HRSS bo nastopila povsod, kjer bivajo Hrvati, tudi v Vojvodini, kjer se je razvila že zelo živahna akcija. Kar se tiče razširjenja federacije HRSS z Jugoslovansko muslimansko organizacijo, se zdi, da do tega formalno ne bo prišlo, pač pa obstajajo kombinacije za skupni nastop z JMO v Bosni. Kar se tiče nastopa v Sloveniji, je član predsedstva izjavil: Vodstvo HRSS poudarja, da samo ne želi voditi slovenske politike, češ da stoji na stališču spoštovanja suverenosti vsakega naroda. Vodstvo HRSS stoji na stališču, naj se volivci, ki soglašajo s politiko HRSS, zbero okoli takih Slovencev, ki vodijo isto politiko. V tem smislu je Radic že sklenil sporazum z g. Prepeluhom, urednikom »Avtonomista«, s katerim smo že delj časa v zvezi, in zato predsedstvo HRSS vsakemu, ki se tozadevno obrne nanj, sporoči, naj se obrnen na g. Prepeluha. Enako stališče zavzema HRSS glede nastopa pri volitvah v Srbiji. Mi smo pripravljeni, da prenesemo naše gibanje v Srbijo in bi šli tja, ako bi nas poklicali; postopali bi pa enako kakor v Sloveniji.

Zagreb, 8. maja. (Izv.) Nocoj se je vršil redni sestanek predsedstva HRSS in HZ, na katerem so pretresali najnovejše stanje vladne krize. Nocoj se odpelje v Belgrad poslanec Herceg, ki bo tam poročal o sklepih tega sestanka.

Nevarnost državljanske vojne v Albaniji.

Belgrad, 8. maja. (Izv.) Iz Skadra poročajo, da se je po umoru Rüstema ponovno začelo širiti gibanje za rivalstvo med severnimi in južnimi pokrajinami. V Tirani je v parlamentu nastopilo odkrito nasprotje. Poslanci, ki so bili na pogrebu Rüstema v Valoni, so takoj po vrnitvi v Tirano predložili parlamentu predlog, naj se prestolnica iz Tirane preseli v Valono. V istem času so poslanci severne Albanije postavili predlog, da se premesti prestolnica iz Tirane v Skader. Radi tega nasprotja med severnimi in južnimi pokrajinami je vlada v Tirani v velikih skrbih in zelo vznemirjena, ker se ve, da je zaostrenost prišla do take mere, da preti izbruh meščanske vojne. Premestitev prestolnice v Skader ali v Valono bi bila povod za pričetek ostrega boja. Na razvoj teh dogodkov se gleda z veliko napetostjo.

AVSTRIJA PRETI Z REPRESALIJAMI.

Dunaj, 8. maja. (Izv.) Danes je odgovarjal vnanji minister dr. Grünberger na neko interpelacijo zaradi nameravanj izgovorov nemških podanikov iz Jugoslavije. Rekel je, da je dal avstrijskemu zastopniku v Belgradu navodila, da opozori jugoslovansko vlado na eventualne represalije, ob enem pa naj izrazi željo avstrijske vlade, da se ta zadeva reši sporazumno.

AMERISKE VOLITVE.

Pariz, 8. maja. (Izv.) »New York Herald« poroča, da je pri predvolitvah za predsedništvo v Kaliforniji dobil former Johnston 30.000 glasov manj kakor Coolidge. Zato sodijo, da je izvolitev Coolidgea za predsednika zagotovljena.

ŠTRAJK V PORUHRJU.

Berlin, 8. maja. (Izv.) V Poruhrju je izbruhnil splošen štrajk. Vsi rudarji počivajo. Nekatera mesta so vsled štrajka brez plina.

IZGONI IZ TURCIJE.

Carigrad, 8. maja. (Izv.) Kemal-paša je izjavil časnika, da namerava angorška vlada izgnati iz Carigrada tudi razne patrijarhe in vrhovnega rabinca.

KOMISAR DRUŠTVA NARODOV V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 8. maja. (Izv.) Finančni komisar Društva narodov Smith je pričel danes uradovati. Naslednje dni prideta v Pešto še dva zastopnika Društva narodov, ki bosta podpirala finančnega komisarja v njegovem poslu.

ODSTAVLJEN PREFEKT V NIZZI.

Nizza, 8. maja. (Izv.) Zaradi napadov na fašiste je vlada odstavila prefekta.

NARODNA BANKA V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 8. maja. (Izv.) Vpis akcij za narodno banko je tako ugoden, da vpisnega termina ni treba podaljšati.

VELIK VLOM V LONDONU.

London, 8. maja. (Izv.) Danes je neznan zlikovec pri belem dnevu vlomil v veliko trgovino z dragulji na Boadstreetu. Odnesele so 8000 funtov vredno ovratnico. Ljudje so mislili, da gre za kakšen filmski snimek.

BIVŠI KALIF V DENARNI ZADREGLI.

Carigrad, 8. maja. (Izv.) Bivši kalif, ki živi sedaj v Švici, je prosil pri angorski vladi za denarno podporo. Angorska vlada je odgovorila, da v proračunu ni nobene tozadevne postavke.

ELEONORA DUSE.

Rim, 8. maja. (Izv.) Truplo Eleonore Duse bodo pripeljali 10. maja v Rim. Dan kasneje se vrši svečan pogreb.

Izid volitev v Nemčiji.

Uradni izid nemških volitev izkazuje sedaj, da so soc. demokrati dobili 5.973.770 glasov in 100 mandatov (1. 1920. 171 mandatov), centrum 3.899.022 glasov, 65 mandatov (68), nemška ljudska stranka 2.642 tisoč 843 glasov, 44 mandatov (66), nemško-nacionalna ljudska stranka 5.755.609 glasov, 96 mandatov (65), demokrati 1.657 tisoč 451 glasov, 28 mandatov (39), bavarska katol. ljudska stranka 941.982 glasov, 16 mandatov (22), komunisti 3.712.001 glas, 62 mandatov (16), bavarski Bauernbund 683.093 glasov, 10 mandatov (4), hanoverska stranka 318.451 glasov, 5 mandatov (5), nemški socialci 338.356 glasov, 4 mandate, deželna lista 568.288 glasov, 9 mandatov, stranka nemške narodne svobode (deutschvölkische Freiheitspartei) 1.917 tisoč 578 glasov, 32 mandatov (3), 14 strank 875.672 glasovi pa je ostalo brez mandata. Med njimi je stranka narodnih manjšin dobila 133.628 glasov, a nobenega mandata. Skupno število veljavnih glasov je bilo 29 milijonov 257.116. Število mandatov znaša 471, za dva več kot leta 1920.

Newyork, 8. maja. (Izv.) Ameriški listi so z izidom volitev v Nemčiji v splošnem zadovoljni ter pričakujejo, da bi prišla v Nemčiji na vlado taka večina, ki bo odobrila Dawesov reparacijski načrt.

Berlin, 8. maja. (Izv.) Novi državni zbor se sestane okoli 25. maja.

RUSKI POSLANIK ZAPUSTIL BERLIN.

Berlin, 8. maja. (Izv.) Ruski poslanik Krestinski je zapustil Berlin in odšel v Moskvo.

Iz zunanje politike.

* Češki narodni socialisti iščejo nov program. Češki narodni socialisti bodo revidirali svoj dosedanj program, kakor to naznanja »Česke Slovo«. Dosedanji program te stranke je idejno bil zelo soroden programu čeških socialdemokratov, tako da

so že večkrat govorili o nameravani fuziji obeh strank. Sedaj je češka narodno socialistična stranka doživela isto usodo kot ostale take stranke, da se je začela cepiti. Narodno socialistični bivši minister dr. Vrbensky, jud in nekdanji anarhist, snuje sedaj novo stranko »Socialistična združitev«. Narodnim socialistom se je po prevratu priključil del Masarykovih realistov. V kateri smeri bodo sedaj svoj program narodni socialisti revidirali, ni znano.

Velehradski kongresi.

Velehrad na Moravskem, posvečen po spominih slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda, je v zadnjih dveh desetletjih postal središče velike katoliške akcije za zblizanje in zedinjenje ločenih vzhodnih kristjanov s katoliško cerkvijo. Ker je vzhodna cerkev po veliki večini slovanska, zato je primerno, da se mednarodna katoliška akcija za ta visoki cilj osredotoči ravno na Velehradu pod zaščito slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Velehrad, ki je bil nekdanj priljubljen samo za Slovane, postaja središče velike mednarodne akcije.

Akcija za cerkveno zedinjenje se med Slovani večkrat imenuje Ciril-metodijska, ideja Ciril-metodijska, ker je dokazano, da sta sv. Ciril in Metod res imela namen združiti vse Slovane v pravi Kristusovi cerkvi in jih usposobiti za vlogo miroljubnih posredovalcev med krščanskim vzhodom in zapadom. Drugi pa imenujejo to delovanje unionistično, t. j. delovanje za zedinjenje. Velehradski kongresi za cerkveno zedinjenje se imenujejo unionistični kongresi, ali pa kratko velehradski kongresi, ker že ime Velehrad označuje namen teh kongresov. Kongresi imajo bogoslovsko znanstveno in praktično smer. Vprašanje cerkvenega zedinjenja je namreč tako resno in težko, da se more reševati samo s pomočjo temeljite bogoslovске znanosti.

Prvi mednarodni velehradski kongres je bil leta 1907. Že prvi poskus se je ne pričakovano posrečil. Kongresa so se udeležili zastopniki vseh katoliških Slovanov; posebno obilno so se udeležili Rusini in Poljaki; zastopani so bili tudi Rusi, Francozi, Italijani in Nemci. Sklenilo se je, naj se kongresi vrše vsako drugo leto. Naslednji kongres leta 1909. je bil izredno sijajen; obilno so bili zastopani najodličnejši delavci na tem polju; posebno odlično so bili zastopani Rusi in Francozi. Pravoslavne Ruse je zastopal odlični znanstvenik Aleksej Maljcev, protioierej ruskega poslanstva v Berlinu.

Velehradskega kongresa 1. 1909. se je udeležil tudi naš dr. K. K. K. Imel je priliko eno celo uro razgovarjati se z Aleksejem Maljcevim. Maljcev je govoril z dr. K. K. K. o m. izredno zaupljivo in ljubeznivo; napravil je na K. K. K. izredno ugoden in globok vtisk. Dr. K. K. K. je bil po tem razgovoru trdno prepričan, da verski prepad med katoliškimi in pravoslavni Slovani ni nepremostljiv. V jeseni 1. 1909. je delovanje naše prosvetne organizacije otvoril s predavanjem o vzhodnem cerkvenem vprašanju in naročil, naj vsa naša izobraževalna društva prireajo predavanja o tem vprašanju. Duhovnikom, laikom in dijakom je priporočal, da se naj zanimajo za ciril-metodijsko idejo. S tem je dr. K. K. K. mnogo pripomogel, da se je med slovanskim ljudstvom vkoreninila ideja verske sprave med Slovani in da se je udarilo Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

Razumljivo je, da so se proti tako sijajni manifestaciji za ciril-metodijsko idejo dvignile mnoge intrige. Vodilni ruski politični listi so pisali, da je cela akcija podkupljena od Rima, nemški časopisi pa so pisali, da so velehradski kongresi v službi

ruske vlade in ruskih rubljev. Dr. Stojan, predsednik velehradskega kongresa, je kot državni poslanec na Dunaju z osebnim posredovanjem dokazal neosnovanost in smešnost teh intrig. Kongresi so bili še dovoljeni. A priznati moramo, da katoliški Slovani takrat še niso bili zadosti usposobljeni za voditelje tako velike mednarodne akcije. Vseled tega se velehradski kongres 1. 1911. ni mogel vzdržati na višini prejšnjega kongresa. Potem je pa balkanska in svetovna vojna prekinila velehradske kongrese za celih deset let.

Dr. Stojan je kot olomuški nadškof koncem julija 1. 1921. sklical na Velehrad mednarodni informativni sestanek. L. 1922. se je zopet vršil mednarodni velehradski kongres v nekdanjem obsegu. Sedaj pa se delajo velike priprave za mednarodni unionistični kongres, ki se bo vršil na Velehradu od 31. julija do 2. avgusta. Kongresa se bodo udeležili vsi češki, nekateri jugoslovanski in inozemski škofje, zastopani bo tudi sveti oče, kar se pri prejšnjih kongresih ni dogodilo. Češka vlada je gostom obljubila razne ugodnosti. O kongresu bomo še podrobneje poročali.

Pašić pričenja državljansko vojno.

V nedeljski številki so prinesle belgrajske »Novosti«, glasilo zemljoradniškega poslanca Joce Jovanovića, ki je znan sicer kot dvorski človek, članek, ki ga prinašamo tudi mi, da naša javnost razvidi položaj. Članek se glasi:

»G. Pašić danes igra z odkritimi kartami. To je morda prvič v njegovem življenju, ker sicer on nima rad čistega položaja. Nekoliko mesecev dolgo je z raznimi triki prikrival svoje diktatorske namene, ki so danes očitni. Pašiću so izbiti iz rok vsi aduti. Bil je prisiljen vporabiti javno tudi tista svoja sredstva, ki bi jih bil rajši še prikrival. Danes on odkrito grozi vsem ter tako poskuša ukloniti vse odgovorne faktorje. In morda bo pod takim pritiskom volja tega nekronanega kralja močnejša kakor volja ustavnega vladarja in volja ljudstva. Toda to bo pomenilo, o tem ne sme biti več dvoma, začetek državljanske in plemenske vojne. Govor v Bejlini je le napoved, da smo na pragu nezakonite, revolucionarne dobe. S tem, ko Pašić dobi mandat, bo storjen začetek stanja, ki se bo končalo samo po večjem ali manjšem — potopu.

Mi v Srbiji bomo morali reševati v tem slučaju svojo čast in svoj demokratiški ponos pred radikalno oligarhijo, ki je prevzela v izrabljanje celo državo in ki blati svetlo našo preteklost. Odločilna bitka bo vsekakor tu pri nas v Srbiji, ker odtod tudi izvira zlo. Toda nas je bilo že dosti sram pred svojimi brati radi nasilij in nedovoljenih zvijač naših lažnivih voditeljev. Vse, kar je v tej naši srbski deželi pošteno in vse kar to zemljo in cel narod resnično ljubi, ne sme več dopuščati, da nesramna tolpa pokvarjenecv tolmači podlago in ideale naših dragih mrtvih, naših velikih borcev za svobodo, resnično svobodo vseh Jugoslovancev. S silo moramo zamašiti usta vsem tem nesramnežem, ki hočejo govoriti v imenu srbskega naroda. Gosp. Pašić, današnji zli duh, je rekel: kri. In bojimo se, da revolucionarna Srbija ne odgovori, kakor bi bilo treba. Mi nismo hoteli, da bi tekla kri. Toda, če zmagajemo v tem boju za nove razmere, bodo opravičene trditve onih, ki trde, da v tej državi ne more postati bolje, dokler še enkrat ne bo tekla kri. Mi ne dvomimo v našo staro, svetlo Srbijo in

verujemo, da bo v tem krvavem boju zmagala ona, idealna in čista, nad mračno Srbijo Nikole Pašića in Laze Markovića.

Šibeniške demonstracije in Italija.

Rim, 8. maja. Tukajšnji merodajni krogi se izjavljajo o dogodkih v Šibeniku zelo zmerno in jih pripisujejo zgolj na rovaš Hrvatov. Neka poluradna nota opisuje stvar naslednje: Intransigentni hrvatski element, ki tvori v jugoslovanski kraljevini manjšino, ima ravno v Šibeniku, ki je eden glavnih stanov radičevcev in avtonomistov, močno večino. Ti elementi ne opuste nobene prilike, da povzročijo centralni vladi neprimlike in ovirajo politiko srbskega elementa. V to vrsto prizadevanj spadajo tudi šibeniške demonstracije, ki se morajo smatrati bolj za vprašanje notranje nego zunanje politike. Kljub temu je poslanik Boderero v Belgradu storil primerne korake. Jugoslovanske oblasti so pa še pred tem odredile v Šibeniku ostro preiskavo in dale takoj zapreti glavne krivce pri demonstracijah. Šibeniški okrajni glavar je uradno obiskal italijanskega konzula De Angelisa in mu izrazil obžalovanje v svojem imenu in v imenu splitskega velikega župana. Vrh tega je belgrajska vlada poslala italijanski odgovor, v katerem se opravičuje in zagotavlja, da se krivci v Šibeniku kaznujejo. Dogodek se smatra s tem kot zaključen. — V enakem zmislu piše tudi italijansko časopisje.

Politične vesti.

+ Shodi SLS. Poslanec Strein je v nedeljo po jutranji sv. maši v Nevljah poročal svojim volivcem o političnem položaju. Kljub velikemu deževju je bila udeležba prav lepa. Ob 11. uri je poročal na shodu v Tunjicah, kjer je bila zbrana skupaj vsa občina. Na obeh shodih se je izrekla zaupnica Jugoslovanskemu klubu.

+ Kako se išče izhod iz krize? Davidovićev belgrajski »Odjek« poroča, da radikalni predlagajo za rešitev krize sledeče pogoje: 1. Da se skupščina ne razpusti in da se volitve ne razpišejo sedaj takoj. 2. Da nova vlada verificira Radičevske mandate in deluje s parlamentom. 3. Če nastanejo težave, se skupščinske seje zaključijo s kraljevim ukazom. 4. Vlada mora biti koncentracijska, t. j. širša kakor dve sedanjí kombinaciji, tudi širša kot koalicijska ali blok. 5. Radičevski mandati se verificirajo, toda se njihovo število ne šteje v koncentracijsko vlado. Ker pa je vprašanje zelo zapleteno in silno nujno, predlagajo radikalni, da se naprosi gospod Pašić, ki je dobil mandat za delovno vlado, da sprejme delovno vlado, da verificira Radičevske mandate, nato prečita ukaz, s katerim se skupščinske seje zaključujejo ter da začasno do oktobra vlada, ko se začne novo reševanje... »Odjek« pristavlja k tem radikalnim predlogom: »Radikalni upajo, da bi g. Pašić, če bo naprošen, pristal na to načelno žrtve ter še enkrat sprejel mandat, za sedaj pod režimom delovne vlade. Od teh pogojev sta prva dva stara in resna, ker vsebujeta znano mišljenje krone, da se je danes treba izogniti volitvam. Zadnji trije pogoji pa so radikalni, preračunjeni na to, da če bolj zamotajo položaj, iz katerega bi potem ostala edina rešitev Pašićev kabinet.

+ »Klerikaleci se ponujajo radikalom.« Pod takim in podobnim naslovom »Jutro« vsak teden trikrat farba svoje potrpežljive bralce. Je pa v resnici ravno narobe. Ta-

Farfalla:

Pisma iz Romunije.

2. Novice.

Romunska politika me ni zanimala. Iz časopisa sem razvidel, da strankarski boj doli ni manj strasten kot pri nas, a ni se mi ljubilo zasledovati ga. Domovina pa je utonila z onim trenutkom, ko sem prestopil mejo, globoko nekam v pozabljenje, kajti čeprav smo sosedje, romunski listi prav nesistematično poročajo o nas in naših razmerah. Izvedeli smo sicer kratko, da je vlada demisionirala, potem pa ničesar do ločnega več. Priznati moram, da sem bil zadovoljen, da je tako in sem to občutil naravnost kot odpočitek.

Najjačji valovi javnega zanimanja tistih dni pa so vseeno zadevali tudi ob me. Posebno dve vprašanji sta napeto zanimali vso javnost in tudi jaz nisem mogel preko njih na dnevni red. Bilo je to v prvi vrsti vprašanje Besarabije in nevarnost, da se radi nje razvname vojna ter vprašanja zvezana z zamenjavo ozemlja pri Džombolji.

Na prvem mestu je bila vse Besarabija, o kateri je vsak Romun prepričan, da je in mora biti njihova. Kljub resnemu položaju in nič manj resni volji na ruski strani, da brani svoje pravice do te zemlje, pa se mi je zdelo, da v Romuniji v sedanjem

trenutku nihče prav ne verjame na možnost vojne.

Zavzeti v tem vprašanju kako stališče je silno težko, ker spada Besarabija nedvomno med ona obmejna ozemlja, ki bodo toliko časa sporna, dokler se ne najde tak mednarodno pravni način za njihovo upravo, da bi po njem prenehala biti križišče dveh gospodarskih in kulturnih interesnih sfer. Tako je z Alzacijo-Lotaringijo, tako je z Vzhodno Galicijo in še posebno z Besarabijo. Ona ima vse znake takega obmejnega ozemlja in brezupno podjetje bi bilo poskušati potegniti tam kako zadovoljivo narodnostno mejo. Gospodovali so do zadnjega Rusi kot nositelji ruske državne moči, moldavski narod pa (tako se imenuje ondotno romunsko ljudstvo samo) je bil napram njim neuka čreda brez pastirja podobno Ukrajincom v južni Rusiji. V mestih je bil in je še močen židovski element, vsa dežela pa je bogato posejana s tujerodnimi kolonijami (Nemci, Bolgari, Grki, ostanki Tatarov itd.). Kolikor sem mogel temu vprašanju do dna, je gotovo, da je med obema nacionalnima elementoma, ki se tu stikata, romunski močnejši kot ruski; na zadnjega strani pa je kulturna polpreteklost te zemlje in vsi v današnjem posesti požrešnem času neobhodni ozir strateške in gospodarske obrambe, brez katere bi bila n. pr. Odesa izpostavljena stalni nevarnosti.

V zvezi s tem vprašanjem je bilo obravnavano tudi samo na sebi ne važno vprašanje razmerja do Jugoslavije, o katerem se je razvnela diskusija ob prevzetju Džombolje. Ko sem zapuščal domovino, sem čital pri nas očitke, da so Romuni popolnoma izropali kraje, ki so po zamenjalni pogodbi pripadli nam. Ko sem prišel tja, sem videl, da oni nam isto očitajo. Polemika je bila deloma prav ostrina in so posebno poudarjali dejstvo, da smo jim krivico napravili takrat, ko bi bila najbolj potreba, da bi se na zunaj videla naša solidarnost z njimi. Padali so težki očitki in celo s premalo vzdržnostjo v svetovni vojni niso prizanesli Srbom. Edini up jim je bila Francija, kamor je odpotoval kralj Ferdinand in dosti prozorno se je sem in tje dalo čitati zastrto upanje, da bo ta na Jugoslavijo vplivala, da jih podpre napram Rusiji.

Se eno vprašanje me je zanimalo in sem večkrat čital in razgovarjal o njem, to je vprašanje premestitve prestolice. Bukarešt je sicer veliko mesto in važno kulturno središče, a leži v enolični ravnini, ob majhni rečki, je torej brez vseh prirodnih krasot in posebno brez zadostne vode, ki je za prestolnico velike države tako ogromnega pomena. Romuni trdijo tudi, da je bila svoj čas prestolnica prestavljena sem samo na zahtevo Turkov, ki so hoteli, da je mesto brez naravne obrambe in ga lahko z

majhnimi sredstvi nadzorujejo. Videti je, da ima ideja premestitve veliko pristašev. Nova prestolnica naj bi se postavila nekje v dolini Alute, ki je bogata vode in pokrajinsko prekrasna. Bolj kakor za kako staro mesto, se mi zdi, da se projektanti navdušujejo za popolnoma novo mesto, ki ni ga postavili po enotnem načrtu.

Kdor pozna Bukarešt, ki je poleti menda sploh neznošen, in krasne, našim alpskim sorodne pokrajine v Karpatih, se ne bo čudil, da bi se upraviteljem ogromno povečane države porodila tako misel. Prepričan sem, da se bo enkrat izvedla, a ne tako hitro kakor bi nekateri radi, ker ni mogoče prezreti dejstva, da je današnji Bukarešt popolnoma moderna ne samo upravn ampak tudi kulturna prestolnica Romunije z ogromno razvitim, težko premakljivim aparatom, za katerega funkcioniranje bi bilo na novem mestu treba ustvariti čisto iznova vse predpogoje.

Vprašanje samo pa je gotovo vredno pozornosti.

Maribor. »Lepega zvona glas, Seže v deveto vas — Zato naročite »Zvonoglas.«

Chinoferrin kina železnato vino, najboljšo sredstvo proti slabokrvnosti, boleznim v želodcu in najboljše okrepevalno sredstvo pri rekonvalescenci. — Dobiva se v vsaki lekarni.

ke verzije širijo radikali prvič zato, da imajo Pribečevićance bolj v krempljih, drugi pa zato, ker bi oni res radi mesto Pribečevića dobili bolj močnega in bolj poštenega zaveznika. Davidovičev »Odjek« pa vse te vesti, ki govorijo o kombinaciji radikalov z SLS, odločno demantira ter veli: »Značilno je medtem, da radikali pri vseh dokazovanjih proti delovni vladi vendar vedno puščajo v javnost verzije o svoji kombinaciji z g. dr. Korošcem, ki bi jim omogočila delo v skupščini. Toda znano je, da so bile te verzije že prej označene kot popolnoma izmišljene in tendenciozne.« Se jasneje piše belgrajska »Politika« od 7. maja, ki poroča, da so radikali z ozirom na kraljevo željo po delovni vladi primorani misliti na drug izhod, in sicer bi radi dobili za sodelovanje dr. Korošca. Toda »dr. Korošec je,« kakor pravi »Politika« čisto jasno, »odbil vsako sodelovanje z radikali.« — Tako belgrajski srbski listi. — Sedaj je mogoče pri »Jutru« le dve: Ali »Jutro« vestem, da se SLS ponuja radikalom, res verjame, ali pa vedoma piše neresnico. Prvo je znamenje strahu, drugo pa laž! Ne eno in ne drugo ni lepo!

+ Material proti Pašiću pripravlja bivši radikalni poslanec dr. Momčilo Ivanič, znani Protičev prijatelj. V belgrajskih »Novostih« je izjavil, da je Protič zapustil zanimive memoare in akte o Pašićevem delovanju. Te hoče dr. Ivanič objaviti, ko bo čas za to najbolj primeren. To izjavo pa je podal o priliki polemike o Pašićevem govoru v Bjelini.

+ Ves dosednji potek krize jasno kaže, da se je Pašićev režim onemogočil ne le v parlamentu, ampak v celem javnem mišljenju. Krona ni mogla drugače, da je morala čutiti razpoloženje med ljudstvom. To je dejstvo. Drugo pa je to, da se Pašić brani pustiti oblast ter da ne skriva namena, ohraniti oblast celo za ceno krvi. — Tako piše belgrajski »Odjek«.

+ Nastop vlade proti narodnim manjšinam. Kakor smo že poročali, je začela vlada narodnim manjšinam prepovedovati vsako politično udejstvovanje. Ker pa so narodne manjšine v Jugoslaviji mestoma jako močne in številne, gotovo ne bodo vladnih ukrepov mirno prenesle, ampak se bodo po zatrdilu novosadskega »Deutsches Volksblatt« sklicevali na mirovne pogodbe, ki vsebujejo tudi varstvo narodnih manjšin.

Beleške.

Z bedakom polemizirati je zelo nevhvaljen posel; je dejal že slavni Erazem, posebno če je zraven še domišljav, kakor so po navadi vsi bedaki. »Slovenski narod« odgovarja na naše opombe o kulturnem in estetičnem pomenu cerkva, da ima krščanstvo regulirati moralno življenje, krotiti pohlep po materialnih dobrinah in usmerjati duševne sile k ureditvi socialnega življenja po načelu ljubezni, nikakor pa nasečevati želje po razvedrilu. Kakor da smo mi trdili kdaj kaj nasprotnega! Mi smo podarjali o ne estetične vrednote, ki jih nujna cerkev, katere so ob enem visoke etične vrednote, dočim moramo iz »Narodovega« naravnost bedastega odgovora sklepati, da estetičnim vrednotam ne pripisuje nobene etične vrednosti in da so mu Bachove fuge najbrže enakovredne s harmoniko po vaških gostilnah. »Narod« se sklicuje na katakombe, kakor da bi kristjani tam ne bili dali izraza svojim verskim čustvom s petjem, slikami, skulpturo in zunanjim bogoslužjem, kakor to leži v človeški naravi sami. »Narod« je tako zateleban, da tajni vso vrednost kulturnih dobrin estetičnega in etičnega značaja, ki so se razvijale po prvi dobi krščanstva in terja, da bi človeštvo zatajilo ves napredek v tem, ozirom, kakor da sta verstvo in kultura dva protislovna pojma. Če so prvi kristjani opravljali svoje bogoslužje v katakombah, je bilo to le posledica preganjanja, ki jim ni dovolilo javnih božjih hramov. »Narodove« neslane meni, da so prvi kristjani bili kakšni protestantski mrzitelji umetnostne kulture ali kakšni tolstojanci, dočim so bili otroci helenske omike in so ohranili ter razvijali dalje vse njene dobrine. Najmenj pa jim je padlo v glavo opravljati bogoslužje po gozdih, kar je videti ideal »Slovenskega naroda« in panteistično o »božanstvu« sentimentalizirati. Bogoslužje krščanstva je od početka evharistična daritev Bogočloveka, sakramentalno in objektivno ritualno; veliki misterij, kakor se je imenovalo, je zahteval hramu božjega in vso možnost razvoja bogate liturgike. To danes sicer vedo že vsi ljudje, ki se z verstvom znanstveno pečajo, le »Narodove« filozof ne, kajti on je itak že izjavil, da na znanstvo nič ne da, ampak samo na svojo »domačo pamet«. Da pa ta večkrat meji na čisto navadno neumnost, se ne zaveda. Kar pa se tiče moralne povzdige življenja in usmeritve k pravični ureditvi družbe, je krščanstvo to nalogo v zgodovini neprestano vršilo baš po sredstvih svojega notranjega in znanstvenega bogoslužja, po oznanjevanju nauka, posredovanju sakramentalne milosti, razpoloženju duše po liturgiji in tudi po svoji organizatorični sili ter vplivu

na svetno zakonodajstvo. To je jasno za ljudi, ki so se učili in se še učijo, za bedake, ki pa že vse sami iz sebe vedo, kakor pravijo, pa seveda ne. Usmeritev socialnega življenja po načelih krščanske ljubezni je prišla v nevarnost po nekrščanski reformaciji, prosvetljenstvu in liberalizmu, ki je oče kapitalizma. Vse etične in socialne dobrine krščanstva, ki jih »Narod« veličuje, so ogrožene ravno po liberalizmu, ki mu je »Narod« zapisan z dušo in telesom. Sicer pa je vsa »Narodova« polemika o verskih rečeh velika notranja laž in zavestna neodkritost, ker tega, kar na krščanstvu navidez hvali, sam ne veruje, ampak ima pred očmi le svoje antiklerikalne namene, pri čemer mu je dobro vsako sredstvo. Ne vidi pa — ker mu manjka inteligence — da je zastarel kakor biedermaierska copata in da s svojimi argumenti vzbuja celo pri »nekerikalcih« samo pomilovalen nasmeš.

Nov izum. Včerajšnji »Narod« piše: »Spanje je bilo doslej edini pripomoček, da se je človek po napornem delu duševno in telesno odpohčil. Vsevedni in vsemogočni klerikalci pa so izumili novo sredstvo, ki ga vsem trpinom, zlasti ljubljanskim »krokarjem« prav toplo priporočamo. Kdor nimaa časa ali volje za spanje, naj se oglasi v »Slovenčevem« uredništvu, kjer dobi točno navodila, kako lahko okrepča svoje telo in svojo dušo tudi brez spanja. Recept je čisto enostaven. »Samo kratko bivanje v cerkvi in navzočnost pri službi božji da človeku več notranje moči in duševne sile kakor najdaljše telesno spanje«, pravi »Slovenec«, ki je pa pozabil omeniti, da velja ta recept ravno za tiste, ki duševno spe nezdravno spanje.« — S človekom, ki ne zna razločevati pojmov »telesna moč in telesna energija« od pojma »notranja moč in duševna energija«, je težko razpravljati resno. Mogoče bi to razliko znal »Narod« razložiti vsaj kakšen sodni sluga, ki ima vsaj časih priliko pogledati nekoliko v notranje (duševno) življenje kaznjencev. Na spovednike »Narod« itak nič ne drži. Naravoslovca pa »Narod« ne bi razumel, ker spijo ata ravno v naravoslovnih vedah še bolj

trdno in nezdravno spanje kot ga spe tisti, ki vsak dan »Narod« bero.

Danes gotovo! Če ne danes, pa gotovo jutri... Včerajšnji »Slov. Narod« z debelimi črkami na prvi strani objavlja sledečo senzacijo: »Iz povsem zanesljivega vira je izvedel vaš poseben dopisnik, da poveri danes (v četrtek) dopoldne Nj. Vel. ministrskemu predsedniku gosp. Nikoli Pašiću volilni mandat.« Ta »Narodove« posebni dopisnik ima posebno bujne sanje; ampak zanesljivost njegova ni posebno prida, kakor se vidi že iz najnovejših poročil istega »Naroda« na 5. strani, kjer stoji enako debelo zapisano: »Če ne danes, pa jutri« — ali pa o sv. nikoli; ata vedno kaj posebnega stuhtajo.

O veleizdaji je v minulem volivnem boju na Nemškem govoril na shodu v Berlinu badenski princ Maks sledeče: »Ni to prava veleizdaja, če državni uradnik izda kako državno skrivnost ali če častnik preiše za sovražnika vojaške načrte. Prava veleizdaja ni niti to, če vojskovodja izda del državnega ozemlja. Prava in strašna veleizdaja je ona, ko voditelj kake stranke ali celo voditelj kakega naroda zastruplja narodovo dušo s strupom sovraštva in maščevanja in ko po balkanskem običaju pozivlja svoje pristaše, naj politične nasprotnike preganjajo ali celo ubijo. Veleizdajci so tisti politiki, katerih roke so že omadeževane z ljudsko krvjo ali ki se niti najmanj ne pomišljajo, roke omadeževati s to krvjo.« Kakor da bi bil ta nemški princ bral Pašićeve grožnje na shodu v Bjelini in Pribečevićeve v njegovem časopisu. Gorje državi, v kateri taki veleizdajci dobe moč v rokel Narod bo ostal preko vseh nasilj, toda država je v nevarnosti.

V NEDELJO NA ŠENTVIŠKO
: ORLOVSKO PRIREDITEV :
v TACEN pod ŠMARNO GORO po prihodu
opeldanskih vlakov.

Dnevne novice.

— † Mirko Rodič. Včeraj ob šestih zjutraj je umrl v Vremah na Krasu (Julijska Benečija) tamkajšnji župnik g. Mirko Rodič iz Stopič na Dolenjskem na posledicah zavratne sušice. Pokojni je bil rojen l. 1884, v mašnika posvečen l. 1907, kaplanoval je v Horjulu, v Cerkljah na Gorenjskem, Črnomlju, Semiču, Slivini, kurat v Matenji vasi in v Smihelu na Krasu. Od l. 1917 dalje je bil župnik v Vremah. Pogreb se vrši v soboto ob enajstih dopoldne. Njegova sestra m. Anzelma je uršulinka v Ljubljani. Svojem pokojnika naše sožalje! Pokojnika priporočamo sobratom v memento. — N. v. m. p!

— Izdajanje izpiskov iz cerkvenih matice za državne nameščenice. Ministrstvo za vere je odločilo, da so duhovniki obvezni izdajati državnim nameščencem izpiske iz cerkvenih matice brez taks, ako nameščenci te izpiske rabijo za ureditev osebnih ali družinskih pravic. Vsak tak izpisek se mora opremiti z opazko, da je izdan brez takse po čl. 128. uradniškega zakona, da ga prosilec ne more uporabiti v druge svrhe. Nagrado duhovniku za delo je pa vsak državni nameščenec dolžan plačati, ker tvorijo ti dohodki sestavni del duhovnikove plače.

— 50 letni službeni jubilej. V usnjarni bratov Steiner v Gradcu je praznoval te dni svojo službeno 50 letnico delovodja Luka Zelenik, po rodu Vrtničan. Zeleznik si je s svojo poštenostjo in pridnostjo pridobil med tuji velik ugled ter so njegov jubilej proslavili s cerkvenimi in drugimi prireditvami. Deželna vlada in tvrška sta mu izročili častni diplomi.

— Finančna delegacija objavlja uradno, da izide »Izkaz o stanju hranilnih vlog (po knjižicah in tekočih računih) pri regulativnih hranilnicah v Sloveniji za l. četrtletje 1924« v eni prihodnjih številkih Uradnega lista.

— Velike protitalijanske demonstracije v Šibeniku. Za 4. t. m. je neki anonimni italijanski odbor v Šibeniku napovedal proslavo 50 letnice smrti Nikole Tommasea, ki je bil po rodu iz Šibenika. Na proslavo so Italijani vabili tudi narodne kroge, a kot glavni govornik je imel priti iz Zadra prof. Paolo Orano. Že prejšnji dan je došlo iz Splita več italijanskih odličnjakov, a šibeniški Italijani in italijanaši so se pripravljali na slovesen sprejem Zaderčanov. Vse je kazalo, da hočejo Italijani to priliko porabiti za nacionalno demonstracijo. Proti temu se je dvignilo vse šibeniško prebivalstvo brez razlike strank in se zbralo na obali, da prepreči izkrcanje zadrskih Italijanov. Le-ti so se pripeljali na parniku »Keltin«, ki je bil bogato okrašen z italijanskimi trikolorami. Tudi šibeniški Italijani so po oknih razobesili italijanske trobojnice. Ob prihodu parnika je nastal med prebivalstvom vihar ogorčenja. Nastopila je policija, ki je poklicala na pomoč še vojaštvo in mornarice. Po petih urah se je mogel prof. Orano končno izkrcati in v spremstvu policije odpeljati v mesto, toda nadaljnje demonstracije so ga prisilile, da se je vrnil na ladjo, ne da bi bil predaval. Splitškega Italijanskega konzula, ki je bil tudi prišel na prireditev, je ob povratku

spremila policija z nabitimi revolverji do Vrpolja. Policija je aretirala mnogo oseb, ki so jih temeljem Bachovega patenta obsodili vsako na 14 dni zapora. Sploh je postopala policija proti domačemu prebivalstvu izredno ostro ter je tudi streljala; vendar žrtve ni bilo.

— Proti zlorabi vere v svrhu razporeke. V nekem konkretnem slučaju je nedavno belgrajsko mestno sodišče razsodilo, da ne zagreši dvoženstva, kdor menja svojo vero zato, da se poleg žive žene v drugo poroči, ne da bi preje dosegel ločitev prvega zakona. Proti tej razsodbi je arhierejski sinod vložil pritožbo na višjo instanco, v kateri zastopa stališče, da se zakoni razvezujejo samo z razsodbami duhovnih sodišč. Pravoslavna cerkev zahteva, da se v novi interkonfesionalni zakon sprejmejo določbe, ki bodo popolnoma omogočile menjanje vere v svrhu razporeke. Višja oblast je osvojila stališče arhierejskega sinoda in vsem sodiščem poslala opozorilo, da se s prehodom iz ene vere v drugo obstoječi zakon ne razvezuje, marveč je to mogoče doseči le potem razsodbe duhovnih sodišč. Kdor se kljub temu v drugi veri poroči brez zakonite predhodne ločitve, zapade kazni zaradi dvoženstva.

— Udruženje železniških činovnika v kraljevini SHS je bilo dne 1. t. m. sprejeto po svojih delegatih pri železniškem ministru Svetislavu Popoviću. Odposlanstvo mu je predložilo obširno spomenico, katero je pazljivo prečital in skupno z njimi obravnaval točko za točko resolucije. Deputacija je razložila g. ministru težnje železniškega uradništva cele države. Avdijenca je trajala nad 1 in četrt ure. Minister je priznal, da je neobhodno potrebna izdatna pomoč železniškemu uradništvu.

— Smrtna nesreča. Dne 7. maja je brzovlak, ki vozi ob 5. uri pop. proti Zagrebu, povozil do smrti Nežo Gracer iz Leskovca, župnije Rajhenburg in sicer na železniškem prehodu v Vranjek. Vračala se je iz sejma v Sevnici ter je bila vinjena.

— Bratomor. Iz Sevnice poročajo: V nedeljo zvečer, 4. maja sta bila pri svojem starem očetu Jazbecu na Zigrškem vrhu, brata Martin in Ivan Božić. Po malem prepiru popade Martin kuhinjski nož, ga zasadi Ivanu v vrat in mu prereže goltanec in sapnik. Poklicani zdravnik mu ni mogel dosti pomagati ter je Ivan umrl v ponedeljek 5. maja. Cela fara sevnjske je razburjena vsled tega zverinskega dogodka. Dne 7. maja so orožniki dobili morilca, ki se je v okolici potikal. — Veliki teden, v sredo, so našli v gozdu na »Gobovcih« obešenega nekega moškega iz Savinjske doline.

— Poprava cetinjske metropolije. Povodom priprav za prenos smrtnih ostankov Njegoša Petrovića na Lovčen je ministrstvo za vere dovolilo pol milijona dinarjev za popravo stare cetinjske metropolije. Poslopje je vsled zaobljube zgradil Ivan-beg Crnojević. Prvotno je bil tu sedež knezov Crnojevićev, kasneje so v samostanu stolovali črnogorski metropolit. V samostanu so grobnice mnogih znamenitih osebnosti ter je tu pokopana tudi kne-

ginja Zorka Karadjordjević, mati kralja Aleksandra.

— Stalen pevski zbor v belgrajski saborni cerkvi. Na kraljevo željo bodo vsi člani in članice Belgrajskega pevskega društva, ki ob slovesnih prilikah poje v saborni cerkvi, ob nedeljah in praznikih oproščeni vsake službe, da morejo peti pri službi božji. Poslej bo društveni pevski zbor redno vsako nedeljo in praznik pel v katedrali.

— Carinska afera v Gružu. Carinska posredovalnica bratov Nardelli v Gružu je s sodelovanjem uradnika tvrške Zuber-Jovana Kadića — ogoljufala državo na carini za približno 200.000 Din. Brata Nardelli so zaprli, Kadić je pa pobegnil.

— Slabo se mu je izplačalo. Lesni trgovec Ivan Muramić v Zagrebu je izvršil poizkus samomora. Zaradi neke tuje zakonske žene je bil zapustil svojo lastno ženo in otroke, toda zakononolomnica je kasneje varala tudi njega. To ga je gnalo v smrt.

— Samomor zdravnika. V Zagrebu je skočil z balkona v drugem nadstropju svoje lastne hiše 62 letni zdravnik dr. Lavoslav Tarnograd. Sam je v pismu, ki ga je naslovil na »Zgr. Tagblatt«, navedel kot razlog samomora strah, da oslepi. Mož je bil zadnje čase bolan na živcih.

— Izgubljeni dolarski čeki. Janez Kastelio iz Novega mesta je izgubil 16 čekov banke Kalumet-Statebank in 9 bankovcev po 20 dolarjev.

— Podjeten Rus. Ruski begunec Ivan Riženko je pobegnil iz Sida in je posekal na poti proti Sloveniji svoje tovariše. Med potjo je vsakemu, ki se mu je dal potegniti, kaj odnesel. Tako je tudi na Sapu na Vrhniki izvalil od tovariša Ivana Kozmenka 200 Din in črno, 1000 Din vredno suknjo, obenem pa mu je ukradel srebrno žepno uro, vredno 500 Din. V Sinji gorici pa je izvalil od našega delavca Alojzija Belenca novo sivo obleko, vredno 1000 Din, in zopet izginil. Mož je okrog 30 let star, srednje postave in čedno oblečen, seveda na tuje stroške. Toliko v starilo pred predrznim potepencem.

— Tatvina na pošti. Na potu med Čajnicco in Goraždo (Bosna) je bilo ukradenih iz vreče za vrednostne pošiljke 77 tisoč dinarjev. Ker je bila vreča cela, sumijo, da je bil denar ukraden že pred pošto ekspedicijo.

— Dva gonilna jermena sta bila ukradena glasom ovadbe Komande drav. div. oblasti v Ljubljani in sicer iz pralnice v Vevčah.

Bogataš iz Palanke v Kamniku.

V Kamniku se je pred Veliko nočjo pojavil 30 do 35 letni možakar. Oglasil se je tudi pri Podlesnikovi družini v Podgorju. Pravil je, da je lastnik velikega mlina v Palanki, da pa mu je trenutno zmanjkalo denarja. Ker namerava skleniti veliko kupčijo, je prosil Podlesnikarja, če bi šel on v Palanko po denar. Napisal mu je pismo na svojo mater v Palanki. V pismu je naročil materi, naj izroči Podlesnikarju poldrug milijon dinarjev, da mu jih ta prinese v Kamnik. Podlesnikarju je pa obljubil 200.000 kron nagrade. Podlesnikar je verjel in se s pismom odpeljal v Palanko. Seboj je vzel le toliko denarja, kolikor je mislil, da ga bo rabil za pot do Palanke.

Med tem se je pa tujec nastanil pri Podlesnikarjevih in o praznikih pridno jedel potico in šunko. Podlesnikarjeva žena mu je na prošnjo dala precej denarja »na račun«. Mož je baharil, da bo imel čez en teden »nabasan prilošč« in da se mu bodo odkrivali do tal. Imel se je o praznikih prav dobro.

Ne pa tako Podlesnikar. Ko se je pripeljal v Palanko, je zaman iskal tujčovo mater. Oglasil se je pri orožnikih, pri občini, pa je nikjer niso poznali. Spoznal je končno, da ga je tujec pošteno potegnil. Ampak, kaj sedaj. Denarja je vzel s seboj le za pot do Palanke in tako je ostal čisto brez solda. Poznal ga ni nihče. Hodil je okoli lačen in žejen, med tem ko se je »bogataš« na njegovem domu prav dobro imel. Končno se je Podlesnikarja usmiliła poštna uradnica, ki je iz svojega založila pristojbino za brzovjavo, v kateri je prosil svojo ženo, naj mu brzovjavno nakaže denar, da bo mogel domov. Denar je prišel in Podlesnikar se je odpeljal proti domu.

Medtem je pa tudi bogataš iz Palanke izginil iz Kamnika. Z njim pa je pri Podlesnikarjevih izginila tudi zlata ura, 2 zlata poročna prstana, zapetnica z gumbi, 2 srebrni moški uri, slat ščipalnik in nekaj perila. Oškodoval je še tudi nekaj drugih strank. Možakar je star 30 do 35 let, precej velik in je čedno oblečen. Govori hrvaško in sicer precej hitro. Pripovedoval je, da je tudi njemu Čaruga pisal, naj mu prinese v gozd denar, česar pa ni storil. Orožništvo predrzne goljufa pridno zasleduje. Ker se mu je v Kamniku tako gladko posrečilo, bo gotovo še kje drugod poskušal svojo srečo. Zato opozarjamo ljudi, naj bodo previdni.

štajerske novice.

Štadlarska in vrtnarska društva podružnica Mozirje. Kakor se je že sporočilo, se vrši dne 11. maja t. l. torej prihodnjega nedeljo, prvi štadlarski shod v Mozirju točno ob pol treh popoldne na prijaznem hričku na Brcah. Na posvestu ljubljanskega škofa. Govo-

rifo strokovnjaki o drevesnicah, vzgoji sadnih dreves, o škodljivcih ter boleznih sadnih dreves, kakšne vrste je saditi, o sadnih vrstah, o spravljanih in prodaji sadja ter napravi sadjeve, o razvoju sadjarstva v Savinjski dolini ter drugi razni nasveti ter pogovori. Po shodu je koncert ter tovariški sestanek v »Hotelu Goltnike«, kjer svira Mariborska godba »Drava« ter sodeluje več pevskih društev, med temi korporativno »Dramatično društvo Zalec«. Vstopnina pri koncertu samo 5 Din za osebo. Čisti dobiček je namenjen za ustanovitve drevesnice za naš okraj ter se preplačila hvaležno sprejemajo. Sadjarji, turisti, prijatelji narave, izletniki, trgovci, obrtniki, naj bo vaš začetni izletni cilj meseca majnika in parola v nedeljo vsi na prvi sadjarski shod v Mozirje. Na veselo svidenje. Za odbor: Ivan Cesar, t. č. tajnik, Rudolf Pevec, t. č. načelnik.

Š Neznana gluhozemec. V Mariboru so prijeli neznanega gluhozemca, ki je pobegnil iz nekega zavoda. Mož je okrog 30 let star, majhen, širok in ima sive oči in kostanjeve lase. Kdor bi ga poznal, naj javi policijskemu komisariatu v Mariboru.

Š Mrtva beračica. Pod nekim kozolcem na Vranskem so našli mrtvo neznan beračico. Žena je stara okrog 70 let, srednje močna in jako slabo oblečena. Pri njej niso našli ničesar. Žena je umrla vsled slabosti.

Ljubljanske novice.

Lj Iztrebljenje jarkov na Barju. Magistratni gremij je ugodil prošnji Barjanov, da se iztrebijo jarki ob Črnovaški cesti, ob Šinkovem štrahonu, Capudrov jarek, ob cesti v Hauptmanci in ob Ižanski cesti ob Galjevine. Jarki že več let vzlic nujnim prošnjam Barjanov niso bili iztrebljeni, zato je njihovo iztrebljenje nujno potrebno in je vse delo proračunjeno na 22.000 Din. Ravnotako se uredi jarek, ki vodi od južnega zidu botaničnega vrta ob levi strani Ižanske ceste in se izliva v potok Galjevica ter odvaja vodo z zemljišč med Ižansko cesto in dolensko železnico ter z golovskih pobočij. Jarek se bo poglobil ter se od hiše št. 12, kjer končuje sedaj odprti jarek, napravi pod Ižansko cesto kanal, po katerem se spelje voda na desno stran v jarek, ki se tudi poglobi. S temi deli hoče občinski svet ustreči vsaj najnujnejšim zahtevam Barjanov.

Lj Tarzan sin opice. »Narodni dnevnik«, ki kakor znano boleha na finančni plati in išče z vsemi sredstvi naročnikov, saj je nekaterim slovenskim brezposelnim literarnim diletantom ponujal pri nabiranju naročnikov 50 odstotkov provizije, je začel s 1. majem priobčevati roman: Tarzan sin opice. Ta roman je darvinistično usmerjen, v ostalem pa je njegovo priobčevanje stvar okusa samega, prvi bo hvalil, drugi bo grajal, dosti napetih dejanj vsebuje, tudi za perversneže je nekaj... to je cilj naše »napredne žurnalistike«. Ali eno je, uredništvo je računalo samo na to perversno razpoloženje in v reklamnne svrhe nalepilo na vseh oglih in krajih svojevrstne lepake, ki so unikum v slovenski reklamni mladi umetnosti. Ob tako ostudnih lepakih se ljubljanska publika pač še ni naslajala in v tem oziru delajo čast Narodnemu dnevniku in njegovemu perversno prevrženemu okusu. — »Ne-klerikalec.«

Lj Kje so »ordeni«? Ljubljanski voditelj tujcev se je te dni mudil v Celju, kjer je praznoval s svojimi prijatelji svoje odlivkovanje, ki ga je že drugič doletelo. Poleg reda sv. Save je dobil tudi red belega Orla. Red belega Orla je pa hotel nekoliko proslaviti. Donele so rodoljubne napitnice slavljencu, ki so končale žalostno. Drugi dan se je odlikovanec znašel za trenutek na železniških tračnicah, kjer so ostali redovi... Pričakujemo podrobnejšega poročila v prihodnji številki »Učiteljskega tovariša«.

Lj Društvo finančne kontrole v Ljubljani. Deputacija, ki je posredovala pri Oblastnem inspektoratu je dobila zagotovilo, da se v štejejo za uvrstitve v plačilne stopnje temeljne plače tudi leta, prebita v vojni preko rednega roka — pri mornariji preko 4. peših in drugih strokah preko 3 leta. Redni občni zbor se vrši dne 8. junija 1924. ob 9. uri v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani.

Lj Mestna občina ljubljanska rabi nujno ca 10 m² lepega rezanega hrastovega lesa za popravov mostov. Podatki o dimenzijah in pogoji se zvedo v mestnem stavbnem uradu, kjer je oferte vložiti do 13. maja 1924.

Lj Novost na trgu so bile včeraj artičoke in sicer po 4 Din komad. Drugače je bil trg srednje založen in obiskan. Cene običajne.

Lj Čudež. Od »Figovca« do Sv. Krištofa ni nobene gostilne niti na desni niti na levi strani. — Rodoljub z dežele.

Lj Umrli so v Ljubljani: Anton Pengal, železničar v pok., 46 let. — Marija Centrih, zasebnica, 76 let. — Jakob Košmerlj, posestnikov sin, 20 let. — Ivana Žuželj, bivša služkinja, hiralica, 33 let.

Lj Priporočljiv gost je zidar Adolf Hrovat, doma od Šmihela. Mož je napravil v Žgončevi gostilni v Rožni dolini za 11 Din cehe in je izginil. Podobno je opeharil še več drugih gostilničarjev v okolici in je končno neznan kam pobegnil.

Lj Varano saupanje. Čevljarski mojster Anton Jamšek iz Vodmala je izročil delavcu Josipu Leskovsku baje iz Vidovdanske ceste 2 para čevljev v vrednosti 230 Din, češ da on

ve za kupca. Leskovšek je prišel še isti večer k Jamšku in mu je povedal, da je čevlje že prodal in sicer nekemu strojevodji Kazu Zajničarju, ki mu prinese denar v par dneh. Ker Leskovška le ni bilo od nikoder, je šel Jamšek iskat dotičnega strojevodjo, pri čemer pa je mož ugotovil, da ga je Leskovšek pošteno potegnil.

Lj Vlomilec v baraki. Na vogalu Gospodarske ceste nasproti Novemu svetu je bilo vlomljeno v barako branjeve Frančiške Zirc. Vlom je bil izvršen med 3. in 4. uro jutraj. Tat je odnesel 30 klobas, 150 pomaranč, več kruha in prest, piškotov ter nekaj krtač iz slame in žime v skupni vrednosti 900 Din. O vlomilecu nimajo še nobene sledi.

Lj Valalica. K moštariji ženi Frančiški Vojska v Spodnji Šiški je prišla neka navidez znana gospodična, ki se je predstavila za zasebno uradnico Frančiško S. Ponudila ji je po znižani ceni razno špecerijsko blago. Cene so ženi ugajale in naročila je za enkrat samo za 120 Din moke in sladkorja in je rekla, da bo kasneje, ko bo imela več denarja, še kupila. Prijazna gospodična je za enkrat vzela 120 Din, odšla in se ni nikoli več vrnila.

Lj Tatvine na glavnem kolodvoru. Služkinji Mariji Zajčevi v restavraciji na glavnem kolodvoru je bila ukradena iz kovčka v nezaklenjeni sobi ženska obleka, 3 predpasniki, 6 robcev in 2 srajci v skupni vrednosti 600 Din. — V vestibulu kolodvora pa je bil ukraden trgovki Mariji Kastelčevi iz Praprovč pri Veliki Loki zavoj manufakturnega blaga v vrednosti 1600 Din. Žena je pustila samo za par trenutkov zavoj pri tehtnici za prtljago.

Lj Policijske ovačbe. Včeraj so bile objavljene tele ovačbe: Radi tatvine 1, goljufije 1, poverbe 1, radi kaljenja nočnega miru 1, radi kršenja cestno policijskega reda 11, radi prekrščenja policijske ure 1, radi pasjega kontumace 3, radi izgredev 2, radi nedostojnega vedenja 1, radi telesne poškodbe 1 in radi kršenja zglaševalnih predpisov 2.

Lj Kdor pogreša dobro rejenega volčjega psa, ga dobi v Ljubljani, Mala čolnarska ulica 8.

Izredni občni zbor

»SLOVEN. PLANINSKEGA DRUŠTVA«.

Izredni občni zbor društva, ki se je vršil snoči v dvorani »Mestnega doma« je otvoril kot sklicatelj bivši načelnik društva g. dr. Fr. Tominšek, ki je svoje mesto na zadnjem rednem občnem zboru v »Narodnem domu« odložil. Nato je uvodoma prebral g. Bitenc izjavo, v kateri je povdarjal, da so bili očitki na zadnjem občnem zboru naperjeni napram dr. Fr. Tominšku le posledica nesporazumljenj, ki pa so se popolnoma pojasnila. Smatra dr. Tominška kot starosta, požrtvovalnega in v vseskozi vstrajnega planinca in mu izreka polno in neomažno zaupanje. Poziva ga, da prevzame načelstvo in predsedstvo in ga pozdravlja s krepkim planinskim pozdravom. Po viharjem pritrdjevanju zborovalcev — mestna dvorana je bila nabito polna — se je dr. Fr. Tominšek zahvalil za izraz zaupanja, obljubil, da hoče še nadalje delovati po možnosti za slovensko planinstvo in je prevzel predsedstvo izrednega občnega zbora. — Zahvalil se je za častno udeležbo, pozdravil je zastopnika kranjske in jeseniške podružnice in zastopnike ljubljanskih listov ter je imenoval za zapisničarja nadsvetnika Glaserja. Povdarjal je uvodoma, da zadnja odločitev mesta načelnika ni bila posledica morebitnega osebnega žaljenja, marveč so jo povzročili tehtni vzroki radi deli pri hotelu »Zlatorog« ob Boh. jezeru. Ta dela, posebno glede ledenice in pa skupnih prenočišč, so bila že sklenjena, podjetnikom oddana in so se že pričela. Tesarska dela so bila do 80 odstotkov že dovršena in bi povzročila nenadna ustavitve teh del ne pregledno škodo za društvo. Takoj nato je prešel predsednik k volitvi predsednika in odbora. Pojasnil je, da se voli odbor na tem zborovanju izjemoma samo za eno leto in ne za tri leta, in sicer radi tega, ker bi se bilo moralo vršiti za ta slučaj pred občnim zborom zborovanje delegatov podružnic, kar pa se ni zgodilo.

Na predlog dr. Jesenka je bil izvoljen in z viharjem odobravanjem z vzklikom za načelnika društva zopet dr. France Tominšek, ki je volitev sprejel. Izjavil je, da hoče kot načelnik še nadalje in z isto vneto čuvati dobrobit in tudi ugled društva, poziva pa tudi odbornike, da ga vztrajno in marljivo podpirajo pri delu, katerega ne more sam izvršiti.

Ravn. g. Mandl je vprašal za pojasnilo, kako je to, da so po krizi volili zopet starega načelnika in obdržali večino starega odbora, zakaj pa da so nekaj starih odbornikov vrgli čez krov in to brez vsakega utemeljevanja in opravičila. Odgovor je dobil g. Mandl pri izredno viharni debati povodom volitve novega odbora. Predlagana je bila prvotno kompromisna lista, ki je bila sestavljena po zadnjem občnem zboru sporazumno z opozicijonci. Vnela se je najprej jako živahna debata, ali naj se voli z vzklikom ali z listki. Po daljšem prekanjanju, pri katerem so se večkrat rušile vse parlamentarne meje, da se predložena kompromisna lista ne voli z vzklikom, marveč, da je treba voliti z listki. Kompromisna lista je namreč na pritisk opozicije vrgla čez krov, kot se je jako dobro izrazil že uvodoma g. Mandl, šest starih in to jako zaslužnih dolgoletnih odbornikov društva. Vnela se je burna debata, ki je končala s tem,

da sta bili postavljeni končno dve listi, in sicer kompromisna in pa lista, ki voli zopet stare bivše člane. Še bolj viharno je postalo v dvorani razpoloženje, ko se je zahtevalo, da sme voliti le oni, ki se izkaže z društveno legitimacijo in potrdilom, da je plačal letošnjo članarino.

Še huje pa je završalo po dvorani, ko je dr. Knaflič, ki je kot vodja opozicije vodilno sodeloval pri kompromisu, tik pred volitvijo izjavil, da v slučaju, če prodre druga lista, ki vsebuje v kompromisni listi izvržene odbornike, on in njegovi pristaši, ki so obenem tudi na kompromisni listi, volitve ne sprejmejo. Zborovalci so zahtevali, da naj dr. Knaflič to svojo ugankarsko izjavo tudi utemelji, kar pa je on kratkomočno zavrnil. V dvorani je nato nastal tak hrup, vršič in prekanje, da je dr. Tominšek končno ko je uvidel, da je vsaka volitev onemogočena, ex praesidio občni zbor preložil na nedoločen čas.

Ker so padli med tem vršičem tudi klici, da se tudi izvolitev predsednika ne prizna, je izjavil dr. Tominšek posledice in je zopet odložil predsedstvo in načelstvo. Pač pa je obljubil, da bo sklical še prihodnji izredni občni zbor. Opozicija je hotela na to izvoliti novega predsednika in nadaljevati zborovanje, do česar pa seveda ni prišlo, ker jih je eden treznejših gospodov opozoril, da bi bilo tako zborovanje protizakonito in bi bili vsi morebitni sklepi neveljavni. Tako se je zaključil po zaslugi opozicije drugi občni zbor Slovenskega planinskega društva v letu 1924 po Kristusu.

Naznanila

Šmarino pri Litiji. V nedeljo, dne 11. maja ob 3 popoldne bodo v Društvenem domu igrali veliko, lepo zgodovinsko igro »Quo vadisc. Pridite pogledat!

Občni zbor Jadranske straže se vrši v soboto, dne 17. t. m. ob 8 zvečer v srebrni dvorani hotela Union. Vabljeni so vsi člani in prijatelji društva.

Udruženje železniških činovnikov u kraljevini SHS ima svoj III. redni občni zbor v nedeljo, dne 11. maja ob 13 v steklenem salonu Kolodvorske restavracije v Ljubljani gl. kol. — Predsedstvo UŽC.

Društvo za konjske dirke v Ljutomeru, ki obstoja že 40 let, priredi v nedeljo, dne 11. maja svojo vsakoletno spomladansko kasačko dirko združeno z dirko v galopu na dirkališču žrebčarne Cven pri Ljutomeru.

Iz širnega sveta.

Težave ruske pravoslavne cerkve v Ameriki.

V Detroitu se je pričelo zborovanje zastopnikov ruskih župnij, ki ga je sklical metropolit Platon. Pravoslavna cerkev v Ameriki doživlja krizo. Patriarh Tihon je namreč s posebnim ukazom odstranil metropolita Platona od vodstva ameriških dijece. Obenem je dospel v Zedinjene države pooblaščenec Žive cerkve Kedrovski, ki zahteva zanj celotno cerkveno premoženje. Ameriška sodnija se nagiba na stran Kedrovskega, ker je ta predložil uradna pooblastila iz Moskve.

Metropolit Platon je izjavil sotrudniku »Nov. Rusk. Slova« (Newyork) sledeče: Sem slejkoprej pristaš Tihona, ker sem ga volil za patriarha. Njegov ukaz proti meni so izsilili boljševiki in sinoda žive cerkve. Toda ravno ta slučaj dokazuje, da mora ruska cerkev v Ameriki varovati svojo samostojnost, dokler vladajo v Moskvi boljševiki. Sovjeti bi radi pridobili 300 prižnic, da širijo svoje nauke med ruskimi Amerikanci Nočem pretrgati vezi z našo materjo vserrusko pravoslavno cerkvijo in si ne želim avtokefalije. Moramo pa obvarovati našo samostojnost, dokler ne bo sklican po padcu boljševikov vserruski cerkveni zbor. Njemu bomo dali natančni obračun, ker je to naša dolžnost. Za sedaj pa se zedinimo (seveda ne da bi postali protestanti) s protestantovsko episkopalno cerkvijo, ki nam je naklonila pomoč. Protestantovska cerkev je že pozvala vse svoje župnije, da žrtvujejo za pokritje našega zborovanja v Detroitu. V tej izjavi stoji, da je vprašanje unije protestantovske in pravoslavne cerkve velikega načelnega pomena. Edino protestantovska zaščita lahko vstvari solidno pravne temelje za rusko cerkev v Ameriki in samo takrat bo prenehal sedanj žalostni spor.

Predsnaki kuge na Angleškem. V zadnjih mesecih se je na Angleškem začela širiti epidemična spalna bolezen. Ta epidemija se vedno bolj širi. V januarju se je ugotovilo 75 slučajev te bolezni, februarja že 217, marca 468 in v prvih treh tednih aprila pa že 649. Kakor izjavljajo zdravniški izvedenci, so to prvi znaki kuge, ki ji vsa preventivna sredstva ne morejo blizu iz enostavnega razloga, ker ni zdravil, ki bi ji mogla preprečiti širjenje. Vidi pa se, da so vasi pred to boleznijo bolj varne kot mesta. Najhujši so slučajni, ki se pojavljajo na zapadu. Neki zdravnik zdravstvenega odseka je izjavil: »To je najnevarnejša kuga.« Od zapadnih slučajev umre 25—50 odstotkov, a o ostali še ni dognano, v koliko so ozdravljivi.

Nadškof Czieplak na Dunaju. Na svojem potu v Rim se je nadškof Czieplak, ki je bil od boljševikov obsojen na smrt in potem na

Prosveta.

pr Nocoj točno ob 8. uri vrši se v veliki dvorani hotela Union koncert Glasbene Matice ljubljanske, kojega spored izvajata orkestralno društvo in pa pevski zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Orkestralni del sporeda obsega tri suite za godalni orkester, vokalni del pa celo vrsto najnovejših slovenskih mešanih in moških zborov. Vstopnic za ta koncert je še več kot polovico na razpolago in ljubljansko občinstvo pozivljamo, da se odzove vabilu Glasbene Matice ter poseti ta koncert, ki po svojem sporedu pomeni vsekakor glasbeni dogodek za naše mesto. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni in zvečer pred koncertno dvorano.

pr »Ana Karenina«, nova italijanska opera. Dne 6. t. m. so v gledališču Costunzi v Rimu prvič izvajali novo Robbinijevo opero »Ana Karenina«. Besedilo opere, ki ima tri dejanja, je italijanski prevod Guiraudove lirčne drame po slavnem Tolstojevem romanu. Zanimanje za opero je bilo izredno veliko; poleg drugega odličnega občinstva sta predstavi prisostvovala kraljica Jelena in prestolonaslednik. Opera, ki je bistveno melodična, je dosegla lep uspeh. — Igino Robbini je star 39 let. Pred 13 leti so v istem gledališču izvajali njegovo prvo opero »Esvellac«, ki je dosegla popoln uspeh.

pr Hudožestveniki na gostovanju v Dalmaciji. Zadnji čas gostujejo po dalmatinskih mestih moskovski Hudožestveniki. Dne 5. t. m. so iz Dubrovnika prispeli v Split, kjer so jih slovesno sprejeli. Gledališče je bilo za vse štiri večere Hudožestvenikov v naprej popolnoma razprodano.

Narodno gledališče.

Ljudska predstava »Gorenjskega slavčaka«. V nedeljo, dne 11. t. m. zvečer so v prizori kot ljudska predstava po znižanih cenah priljubljena živirna narodna opera Gorenjski slavček. Začetek ob pol 8. zvečer.

Hudožestveniki v Ljubljani. Uprava Narodnega gledališča vljudno sporoča, da so parterni, balkonski in galerijski sedeži za vsa tri gostovanja že razprodani. Na razpolago je še nekaj lož v I. redu in na balkonu. Opozarjamo, da se vrši gostovanje v sredo, 14. v četrtek 15. in v petek 16. t. m. Predstave so v sledečem redu: »Selo Stepančičovo«, »Življenski boj« in »Jekaterina Ivanovna«. Prihod umetnikov v Ljubljano javimo pravočasno.

intervencije izpuščen, te dni mudil na Dunaju, kjer je obiskal kancelerja dr. Seipla.

Posestva grške kraljeve družine na prodaj. Grška republikanska vlada je prodala posestva bivše grške dinastije za 2.200.000 draham. Dve tretjini te kupnine dobi bivša kraljica Sofija, vdova pok. kralja Konstantina, ostalo pa se razdeli med ostale člane te družine.

— Samomor kronika. V Vratislavi se je ustrelil 74 letni krvnik Schweitz. To je v nekaj mesecih v Nemčiji že tretji tak slučaj: pred Schwietzom sta se ustrelila krvnik Späte in krvnik Krautz. Schwietz je tekom svoje krvniške službe izvršil 128 usmrčenj.

— Veliki prometni načrti v Newyorku. Mestna uprava v Newyorku bo izvedla v prihodnjih letih velikanske prometne naprave. Stale bodo 687 milijonov dolarjev. Glavni načrt je zgradba velike podzemne železnice s štirimi tiri, ki bo v zvezi z dvotirno nadzemsko predmestno črto. Dalje je projektirana v središču mesta samega zgradba dveh velikanskih cest v treh nadstropjih, širina vsake ceste 40 metrov. Gornje nadstropje bi bilo za pešce, srednje za težke vozove, spodnje za podzemsko železnico. V razumevanje teh načrtov povemo, da so lani različna prometna sredstva Newyorka prepeljala iz središča mesta v predmestja 365 milijonov oseb, med njimi železnice 257 milijonov. Leta 1930. bo štel Newyork 10 in pol milijona ljudi, od teh jih bo v predmestjih skoro 4. Leta 1950. bo pa vseh prebivalcev 17 milijonov, v predmestjih 7. Na ta preračunjeni razvoj misli mestna uprava že danes in mu je prikrojila tudi že omenjene velikanske načrte.

— Proti neangleškemu tisku v Ameriki. Chicaški »Hrvaški Glasnik« dne 10. aprila t. l. poroča: »V skupščini države New York je poslanec Coughlin predložil zakonski načrt, po katerem bi bila vsaka časniška publikacija v inozemskem jeziku, objavljena v državi New York, obvezana, da prinese vzporedno s tujejezičnim originalom tudi angleški prevod. Za sedaj ta načrt nima upanja, da bi postal zakon, vendar je znak izvestnega razpoloženja v Ameriki, ki dobiva vsak dan večji obseg. Predno poteče deset let, utegne biti tak zakon uveljavljen v vseh državah Unije.«

— Kinopredstava za pse. V Londonu so nedavno priredili posebno kinopredstavo za pse. To pa ne za navadne pse, ampak samo za take, ki so se lahko izkazali z rodovnikom o svoji čisti krvi. Predvajali so tri filme. Za prvo predstavo se plemeniti psi niso nič zmenili. Pri drugi igri, kjer so nastopali razni dresirani psi, so plemeniti »gledalci« začeli renčati in lajati. Tretja predstava pa je predstavljala pasjo dirko, ki je pasje plemenitaše tako navdušila, da so se nekateri cučki zaleteli v platno in vse skup raztrgali.

Gospodarstvo.

Ogrska agrarna reforma.

Po kmečkem uporu leta 1514. so obsodili ogrske kmete v »večno robstvo«. Tujec je sedel na prestolu, Jagelonec Vladislav, in plemstvo je delalo z njim, kar je hotelo. Po tem plemstvu je prišlo drugo, bolj gibčno, bolj zapadnoevropsko. In je vladalo do svetovne vojske. To se nam zdi tem znamenitejšje, ker je stvaritelj prve resne moderne agrarne reforme kmet, predsednik ministrstva pa pripadnik ene najodličnejših ogrskih plemiških rodbin. Predsednik je grof Štefan Bethlen, minister agrarne reforme pa Štefan Szabo, prej hlapec, potem pa srednjeveliki kmet. Torej nekaj kompromis; in iz tega vidika moramo motriti tudi novo izenačevalno in pomlajevalno reformno delo. Zato tudi ni čudno, da se številni in popolnoma revni ogrski kmečki proletarijat še ni zadovoljil in da ima veleposestvo še zmeraj 50 odstotkov vsega rodovitnega sveta.

Na Ogrskem so že obstoječe razmere dosti bolj upoštevale kakor kjerkoli drugod. Prva skrb jim je bila ta, da so preskrbeli poljedelski proletarijat, ki ga je skoraj 50 odstotkov vsega kmečkega prebivalstva, s potrebnim poslopjem in z najmanjšo mogočo izmero sveta. Zato je imela vlada na razpolaganje najprvo 400.000 katasterskih oral, ki jih je moralo veleposestvo odstopiti kot premoženjsko odkupnino. Skoraj približno ravno toliko sveta je zahtevalo pred kratkim tudi razsodišče za ureditev posestva. Ni pa omenjeno v dotičnih zakonih, kje naj dobijo upravičenci dosti kapitala za odkupnino in pa za obratovanje. Kreditno gospodarstvo poljedelstva je razdrapano, valutna kriza traja naprej. Kako naj pa taka mala posestva delajo, če ni najpotrebnejšega kapitala? Kvečjemu tri orale tak revež lahko obdela, in kako klaverno živiti! Tak človek je z državnega in gospodarskega stališča parazit, ki postane kmalu žrtev veleposestva. Bolje se mu godi, če gre za kmečkega delavca. Treba je pa pomagati ravno najslabši plasti kmečkega prebivalstva. Od veleposestnikov, ki so enkrat že toliko oddali, si pa tudi nihče ne upa zahtevati, naj dajo še enkrat; zastoj namreč. Država tudi ne more odkupiti, saj sama prosi. Bodočnost pa takim majhnim posestvom sploh ne bo naklonjena. In Ogrski je pametna agrarna reforma tembolj potrebna, ker je okoli in okoli obdana od držav, ki so pri vseh slabostih vendarle bolj zdrave. Tu notri je največja skrb ogrskih gospodarjev.

g Na živinski semenj 7. t. m. v Ljubljani so prignali 404 konje, 48 volov, 81 krav, 10 telet in 592 prašičev. Prvovrstni voli so se plačevali po 15.50 Din, ker je bilo dovolj kupcev iz Italije in Avstrije. Ostali voli so se plačevali od 13.50 do 12.— Din za kilogram žive teže, debele krave po 12 Din, krave-klobasariče od 7 do 9 Din, teleta po 18.50 Din. Prašički po 6 tednov stari so bili po 250 Din komad. Na prašičjem in govejem trgu je bilo zelo živahno, ker je bilo dovolj blaga in tudi kupcev, na konjskem trgu je pa primanjkovalo kupcev in zato je cena nekaj padla. Dober konj se je dobil za okoli 7500 Din.

g Tržne cene v Trbovljah. (Cene v dinarjih za kg, odnosno liter ali komad) dne 3. maja 1924. Govedina: v mesnicah in na trgu 23—24. Teletina na trgu 25; v mesnicah 30; jetra 22; pljuča 12. Svinjina: meso: na trgu 32.50; v mesnicah 33—35; slanina: na trgu 32—36.50; salo 37.15; v mesnicah I. 40; II. 36.25; sveža mast 38—40; prekajeno meso: na trgu 40—42.50; v mesnicah 40—45; soljena

slanina 36—38. Perutnina: kokoš 40—50; puran 140—150; jajca 1—1.25 komad. Mleko: liter 4.50; surovo maslo 60; čajno maslo 88. Kruh: beli 6.50—7; črni 5.75. Moka št. 0: 6; št. 2: 5.50; krušna 5—5.50; ajdova 6.25—6.75; koruzna 3.50—3.75; koruzni zdrob 4.75; pšenični zdrob 6.50. Sladkor: sipa 19.50; v kockah 21.50; moka 22. Druge življenjske potreščine: fižol 6.50—7.50; ječmenček 6—6.50; ječmenček drobnji 8—11.50; krompir 1.50—1.75; sol 4; olje namizno 27—28; petrolej 7—7.50; milo 15.50—17; kava 48—56; riž 7.50—11; žitna kava 10—16; makaroni 11.50—19; vžigalice 0.95—1 škatlja; leča 9—11; grah 9—10; kislo zelje 4; kisle repa 1.50; orehi 10; orehova jederca 40; čebula 3—3.50; salata 40—60; pomaranče 1.75—2.75 komad; limone 1—1.50; bučno olje 35; kis tovarniški 2.50; kis vinski 7.50.

g Izkaz Narodne banke. Po izkazu Narodne banke z dne 30. aprila letos je znašal obtok bankovcev 5 milijard 579.6 milijonov dinarjev, kar pomeni napram prejšnjemu izkazu z dne 22. pr. m. zvišanje za 30 milijonov dinarjev. Istočasno se je povečala tudi metalna podloga za 4.2 milijona dinarjev na 442.1 milijonov dinarjev.

g Občni zbor Mlarni in svečarne v Ljubljani se vrši dne 26. majnika 1924 ob treh popoldne v prostorih Gospodarske zveze, Dunajska cesta.

g Splošna slavnostna družba Maribor. Občni zbor Splošne stavbene družbe Maribor se vrši dne 30. majnika ob desetih popoldne v pisarniških prostorih družbe v Mariboru, Aleksandrova cesta 12. — Na dnevnem redu je povišanje delniške glavnice na 12 milijonov dinarjev.

g Likvidacija trgovske družbe. Trgovska družba I. Lavrič et Comp., trgovska družba z o. z. s sedežem v Mariboru je prešla v likvidacijo.

g Konkurs banke v Virovitici. Ratarska banka S. S v Virovitici je napovedala konkurz.

g Žitni trg. Na vojvodinskem žitnem trgu so bile cene žitu sledeče: Pšenična moka št. 0 500—525 Din, krušna moka 350—375 Din, koruza 235—245 Din, oves 270—280 Din, fižol 600—675 Din.

g Izvoz lesa. V marcu mesecu letos se je izvozilo iz naše države gradbenega lesa v sledeče države: v Italijo (za 94.9 milijonov dinarjev), v Francijo (9.9), v Mažarsko (8.2); lesa za kurjavo v Italijo (za 4.9 milijonov dinarjev), v Grško (2.9), v Mažarsko (2.9) i. t. d.

g Konkursi v Italiji. Po statističnih podatkih je bilo otvorenih v Italiji tokom marca 652 konkurzov, t. j. najvišje, rekordno število od leta 1914. sem.

g Mažarski žitni trg. Mažarsko tržišče z žitom je bilo te dni stacionarno, ker se producenti drže zelo rezervirano. Zveza mlinov je nudila pšenico do 330.000 mažarskih kron franko Budimpešta, toda do zaključkov ni prišlo. Za rž je bilo povpraševanje večje in

se je plačala po 280—287.000 kron po kraju, kjer je bila prodana.

g Mažarska zunanja trgovina. V prvih treh mesecih t. l. se je uvozilo v Mažarsko za 133 milijonov zlatih kron, med tem ko je istočasno eksport dosegel 107 milijonov zlatih kron. V primeri z isto dobo lanskega leta je uvoz padel za 4 in pol milijona zlatih kron, nasprotno pa se je izvoz povečal za 39 milijonov zlatih kron. K izboljšanju bilance mažarske zunanje trgovine je predvsem pripomogel povečani izvoz cerealijs, moke in vina.

g Kanadska pšenica. Pred nedavnim časom je odplulo iz Kanade 30 velikih ladij, natovorenih s pšenico. Količina te pšenice znaša 100.000 ton. V kanadskih skladiščih se nahaja pšenice še 1.900.000 ton.

g Produkcija premoga v Poljski. Lansko leto so dali poljski rudniki 36.098.000 ton premoga, kar pomeni 88.6 odstotkov predvojnne produkcije.

BORZA.

Zagreb, 8. maja. (Izv.) Italija 3.595—3.625, London 351.75—354.75, Newyork 79.70—80.70, dolar 78.815—79.81, Pariz 5.16—5.21, Praga 2.3540 do 2.7840, Dunaj 0.1126—0.1146, Curih 14.2950 do 14.3950.

Curih, 8. maja. (Izv.) Pešta 0.0065, Berlin 1.30, Italija 25.15, London 24.61, Newyork 561.50, Pariz 35.75, Praga 16.48, Dunaj 0.00791, Bukarešt 2.85, Sofija 4.1250, Beograd 7.

Pevski vestnik.

Pevsko okrožje Ljubljane in okolice bo imelo svojo letošnjo prireditev 10. avgusta — v slučaju slabega vremena 17. avgusta — v Soteski pri Sv. Jakobu ob Savi po običajnem redu. Podrobnosti bomo še naznanili. Zbori, ki žele sodelovati, naj naznanijo pisarni Pevske zveze, Miklošičeva cesta 7 čimprej a) po dve pesmi, ki jih bodo peli, b) ime pevovodje, c) približno število pevcev, ki bodo sodelovali. Pri skupnem petju bomo peli a) v cerkvi: St. Premrl: Do Marije (iz C. Gl.), Mav: Kraljica angeljska (iz C. Gl.), Foerster: Tantum ergo (št. 5 v b-duru in njegove zbirke); b) pri koncertu: Klemenčič: Oj pojte, ptičke, ki izide v »Pevcu« 24, št. 5—6; Ocvirk: Pomladna (iz »Pevca« III, št. 28); Vodopivec: Ves dan je pri oknu (iz »Pevca« III, št. 16), vse tri za mešani zbor; Foerster: Žalost (iz Mohorjeve pesmarice št. 55) za ženski zbor. Za skupno petje bo preskrbela note Zveza proti povrnitvi lastnih stroškov. Zato naj ji zbori sporoče čim prej, koliko glasov žele. Tisk bo v partiturah. Pevčeva pesmarica III. je v Zvezi na razpolago (po Din 12.50). Sezite po njej!

Vse podrobnosti še sporočimo. Začnite s pripravi takoj!

Uprava »Pevca« javlja: »Pevca« št. 1—4 smo razposlali. Pomotoma so dobili polonice vsi, tudi tisti, ki so naročnino že plačali. Te prosimo, naj nam to malo pomoto oprostijo, druge pa, naj nam naročnino kmalu nakažejo, ker bi jim sicer »Pevca« ustavili.

Pevskim zborom naznanjamo, da je Pevčeva pesmarica I., II. in III. del po Din 12.50 na razpolago. Sezite po nji.

Dijaški vestnik.

d Jugosl. kat. akad. društvo »Borba« priredi danes v petek ob 20. uri v dvorani Akademskega doma sestanek, na katerem predava prof. dr. Jože Puntar o »Organizaciji našega ljudskega prosvetnega dela«. Sestanek je za Borce obvezen. Tovariši bratskih društev in gosti vabljeni.

Turistika in sport.

C. S. »Fiume« z Reke igra v soboto in nedeljo 10. in 11. t. m. v Ljubljani dve nogometni tekmi in sicer prvi dan proti Hermesu, drugi dan proti Iliriji. »Fiume« je dosegel v zadnjem času vrsto uspehov, ki so ga postavili v ospredje med vsemi klubi na Reki in v Jul. Benečiji. Premagal je v dveh prijateljskih tekmah oficijelnega prvaka Reke »Glorijo«; nato prvi tržaški klub UGT, dobro kombinirano moštvo zagrebškega HAŠK-a in več hrvatskih klubov v Primorju. Nastop »Fiume« bo vzbudil pri nas precejšnjo zanimanje tudi vsled tega, ker je prvi italijanski klub, ki gostuje v Ljubljani. — Pričetek tekme v soboto ob 18. uri, v nedeljo ob 15.30. — Predprodaja vstopnic od danes naprej pri trdki J. Gorec.

S. K. Ilirija je sklenil vpeljati za vse svoje javne prireditve otroške karte za mladino do 14. leta po stalni ceni Din 3 v svrhu propagande sporta med mladino. Vstopnice se bodo vedno prodajale na blagajnah pri prireditvah. S. K. Ilirija pričakuje, da do našel ta korak odziv pri p. t. stariših. — Odbor.

Vsem lovcem, ljubiteljem brakov! Priloga »Kluba ljubiteljev brakov« je vlada z odlokom z dne 27. sušca 1924 št. 6087 potrdila. Ustanovni občni zbor se bo vršil dne 22. maja t. l. ob treh popoldne v Ljubljani v gostilni »pri Šestici« na Dunajski cesti. Lovci, ki love z braki, naj ne zamude pritožiti h klubu. Ljubljana, dne 7. maja 1924. — Dr. Lovrenčič.

Učiteljski vestnik.

Razvrstitev učiteljstva po novem zakonu. Učiteljstvo dobiva te dni rešenja v roke. Če misli kdo, da mu je bila pogrešno odmerjena osnovna ali položajna plača ali nepravilno všteta službena doba, se more pritožiti po čl. 228. zak. o civilnih uradnikih v roku 30 dni po vročitvi rešenja naravnost na državni svet v Beogradu. Pritožbo pošlje v dveh izvodih neokolkovano in priporočeno. Priloži naj za vtemeljitev pritožbe potrebne listine (v enem izvodu — prepisi morajo biti overljeni po šolski oblasti (okrajnem šolskem svetu) z žigom in podpisom).

Z dežele. Naglica ni nikoli prida. Po tem reku se menda ravna v prosvetnem oddelku, ker toliko časa ne razpišejo učnih mest, da si so to že dolgo obljubovali. Šolsko leto gre h koncu, učna mesta morajo biti vsaj en mesec časa razpisana, kdaj bodo pa potem oddana? V počitnicah se najlažje izvrše preselitve, da pri tem nič ne trpi pouk, a to večno odlašanje kaže, da gospodi ni



Schicht

Pravo Schichtovo milo z znamko „JELEN“

prihrani čas in denar. Zadostuje, ako

s Schichtovim milom

samo enkrat po perilu potegneta, tam kjer morate z navadnim milom trikrat.

James Oliver Curwood:

13

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

Jeanne je opazovala iz sani, na katerih je bila ostala, svojega očeta. Oči so ji bile še vedno široko odprte od groze in vsa se je tresla. Vedno je še pritisnala svoje dete na prsi in njeni črni lasje so se svetili v odsevu ognja. Njen obraz je bil tako mlad in tako nedolžen, da bi človek komaj mogel misliti, da je mati.

Ko je bil stari Peter zagnal zadnji kup polen na ogenj, se je obrnil proti njej in se začel smejati.

»Malo je manjkalo, ma chérie,«¹² je dejal resno v svojo belo brado, »da bi bila oba ostala na mestu. Videla sva smrt od tako blizu, kot še nikoli ne, in je, upam, ne bova videla pred svojo smrtno uro. Sedaj sva rešena in na toplem. Menda se več ne bojiš?«

Usedel se je poleg nje in oprezno odstranil kožu, ki je zavijal otroka. Rožnata ličica so se prikazala. Jeannine oči pa so se svetile v noči kot dve zvezdi.

»Otrok nas je rešil,« je dejala tiho. »Volki so bili razpršili pse in že so naju naskočili. Prvi je bil dospel do sani. Mislila sem najprej, da je to eden naših psov. Toda zmotila sem se, bil je volk! Skušal je naju prvič ugrizniti. Toda njegovi zobje so se zadržali v medvedji kožu. Naskočil je znova in bil malo ne pri mojem grlu, ko je dete za-

čelo jokati. Tu se je nenadoma ustavil peden pred nama in prisegla bi bila, da je bil pes. Obrnil se je skoraj na mah in se začel boriti za nas. Videla sem, kako je podrl na tla enega svojih bratov, ki nas je hotel potreti.«

»Gotovo je bil pes, ma chérie,« je odvrnil Peter in stegnil roke proti gorkoti ognja. »Pogosto se zgodi, da se psi oddaljijo od človeških prebivališč in se pomešajo med volkove. V svojo škodo sem bil to že doznal. Toda pes ostane pes vse svoje življenje. Čeprav so ga bili mučili in čeprav je v družbi volkov, njegova prvotna narava mu ostane. Prišel je, da mori, a ko je hotel to udeležiti...«

»Je postal naš branitelj, naš rešitelj. Da, uboga žival,« je dodala z vzdihom, »se je borila za nas. Bila je celo kruto ranjena. Videla sem, kako se je oddaljila in žalostno vlekla nogo za seboj. Oče, nekje mora biti in umira.«

Dvignila se je v vsej svoji nežni in vitki velikosti pri svitu ognjišča in si stegala ude, potem ko je bila dala dete Petru Radissonu. Toda morala ga je kmalu spet vzeti k sebi, kajti starca je začel stresati hud kašelj, ki ga je zaman skušal potlačiti. Kri pa, ki se je bila pokazala na ustnicah njegove očeta, Jeanne ni opazila. Ni vedela, da je v teku zadnjih šestih dni, ko sta potovala po Beli pustinji, Peter na skrivnem čutil, da se mu je bolezen poslabšala. Zato se je vsak dan bolj požuril na potu.

»Oj, ta uboga žival,« je dejal, ko se je bil kašelj polegel, »tudi jaz sem mislil nanjo. Menda je tako hudo ranjena, da ne more biti daleč. Pazi na otroka, grej se pri

ognju in čakaj, da se vrnem. Skušal je bom najti.«

Vrnil se je po sledi v odprto nižino do mesta, kjer se je vršil boj. Na snegu so ležali štirje psi, a vsi so bili mrtvi. Sneg je bil rdeč od njih krvi in bili so že otrpli. Peter se je zdrznil pri pogledu nanje. Če ne bi bili oni zadržali prvi sunek tolpe, kaj bi se bilo zgodilo z njim, z Jeanne in z otrokom? Obrnil se je in začel iskati. Prijel ga je pa spet kašelj in ustnice mu je obilila kri.

Skrbno je pogledoval po snegu in spoznal sled njih skrivnostnega rešitelja. Pravzaprav ni bila sled, temveč dolga brazda, ki ji je Peter sledil. Ni dvomil, da bo našel na njenem koncu mrtvo žival.

Tako je prišel v gozd, kjer je našel Kazana, ležečega na tleh, bil je sicer pozorno gledal in slušal, toda bil tako slab, da se ni mogel držati pokonci, čeravno ni mnogo trpel. Bil je kot otrpel. Volkulja Sivka mu je ležala ob strani.

Obadva, ki sta se spravila v to skrivališče, sta neprestano opazovala skozi redke veje smrek in cedar ogenj, ki se je svetil in čigar luč je prihajala do njiju. Duhala sta nočni zrak in vedela, da sta obe človeški bitji tu. Kazana je mučila želja iti k ognju in vzeti seboj volkuljo Sivko in se spet vrniti k človeški gospodarici. Toda s to željo je bil spojen strah pred možem, ki je spremljal ženo, kajti mož je bil vedno zanj enakopomemben s palico, z bičem, z bolečinami in smrtjo.

Volkulja Sivka je pa s svoje strani silila Kazana, na ta način, da ga je nežno suvala, češ naj zbeži z njo, daleč od ognja globoko v gozdove. Razumela je, da ni bil

v stanu ji slediti in tekala je nervozno na vse strani. Mislija je na to, da bi sama zbežala, a se ni mogla odločiti za to. Sneg je bil okoli njih ves poteptan od njenega tekanja. Toda vedno je bil njen nagon močnejši in vsakokrat se je vrnila h Kazanu.

Ona je prva opazila Petra Radissona, ki se je bližal po sledi. Kazan, ki ga je bila obvestila z renčanjem, je zapazil senčno postavo, ki je prihajala v svetlobi zvezd. Skušal je zbežati in se povleči nazaj.

Toda premaknil se je samo za par pediti, med tem ko se je človek naglo bližal. Videl je, kako se sveti v njegovi roki puška cev. Začel je votel kašelj in drsanje korakov po snegu.

Volkulja Sivka se je najprej stisnila h Kazanu, vsa tresoč se in škrpajoča z zobmi. Ko je bil pa Peter le še par korakov oddaljen, jo je nagon samohrambe spravil na noge in tiho je izginila med smrekami.

Kazan je grozeče pokazal svoje zobe, med tem ko je Peter naprej korakal proti njemu. Potem se je pa ustavil in ga motril. Kazan je znova poskusil, povleči se proč. Toda moči so ga zapustile in padel je nazaj na sneg.

Možak je odložil puško, je nastopil na mlado smreko in se sklonil nad žival, ne da bi kazal, da se boji. Z divjim renčanjem je skušal Kazan hlasniti z zobmi po roki, ki se mu je prožila.

V njegovo veliko začudenje pa mož ni zagrabil niti za palico, niti za kol. Nasprotno, znova mu je prožil roko, to pot pač bolj previdno, in mu govoril z mehkim glasom. Kazan je pa znova hlasniti z zobmi in rentalil.

¹² Moja draga; v izvirniku v francoščini.

mного na tem, če se pouk moti in tudi pojma nima o velikih drugih težavah, ki so zvezane s preselitvami. Zganite se, zganite!

Ali ni že kredit zapadel? »Slovenec« je že enkrat poročal, enako »Učitelj. Tovariš«, da dobijo šolski voditelji po krivici jim ustavljena vodstvena doklada že tekom meseca aprila. Sedaj smo že v 1. tretjini maja — doklad pa še od nikoder ni! Bog ve, če že ni kredit zapadel, in če je, kdo bo prevzel odgovornost?...

Dvakrat da, kdor hitro da. V poštnem računovodstvu so se držali tega izreka in so že 4. maja izplačali dodatke po novem zakonu vsemu poštnemu uradništvu. Mi učitelji moramo biti seveda vedno zadnji. Pa so pisali, da so šle celo nekatere učiteljice pomagat v računovodstvo, a kakor se vidi, jim ne gre delo, posebno urno izpod rok. Drugič naj gredo učitelji, ti bodo urnejši.

Poizvedovanja.

Zatekla se je mlada, temnorjava lovska psička. Nemške resaste pasme, ki sliši na ime »Florac«. Na ovratniku ima ime lastnika »Čepone« ter pasjo znamko Ljubljana št. 350. Pripelje naj se proti nagradi v vilo Čepone, Cesta na Rožnik 7.

Izgubila se je delavska knjižica od magistrata do državne bolnice. Pošten najditelj se prosi, da jo odda v Zavodu za soc. hig. zaščito dece, odd. 5.

Naši izdelki:

Dvojnoslada

ržena žika
v rdečih zavitkih.

Dvojnoslada

ječmanova žika
v modrih zavitkih.

Slajena

ječmenova žika
v zelenih zavitkih
so najboljši!

Zahtevajte le žiko!

Izpred sodišča.

Nasilni zaplečniki. Navada je pri nas, da pridejo na ženitovanje poleg povabljenih svatov tudi drugi prijatelji in domačini, ki se udeležijo zaključne ženitovanske pojedine. Posebno pridejo radi že malo bolj kasno domači in fantje iz sosesčine na ples. Te imenu-

je ljudstvo pri nas zaplečnike, voglarje ali prežarje. In zgodilo se je, da se je dogovorilo dne 26. februarja osem fantov iz Škofje in Stare Loke, Suhe in Virmas, da gredo za plečvat na veselo svatbo Jakoba Fojkarja pri Sv. Volbenku. Kot običajno vesele zaplečnike ženini pogosti, so dali tudi tem zaplečnikom škafo vina in pa tudi žganja. Dostojne zaplečnike imajo na svatbah celo radi, ker dvignejo razpoloženje v družbi. Današnji zaplečniki pa so se nerodno vedli in se končno ponašali, kot bi prišli razbojniki. Ravno ko so jih hoteli pogostiti na odredbo ženina še s štrklji in klobasami, se je ugotovilo, da so zaplečniki pokradli v kuhinji več štrkljev in klobas. Seveda so postali svatje ogorčeni in so izrinili predrzne zaplečnike iz hiše. Takrat pa je nastal zunanji vrišč, ki je bil po izreku priči še hujši, kot bi se bližal sodni dan. Izgnani zaplečniki so napadli hišo s koli, polni, kamni in ledenimi kosi. Razbili so na oknih 19 šip, na vratih pa se še danes pozna 37 udarcev s sekuro. Svatbena soba je bila na enkrat prazna, kajti svatje so prestrašeni pobegnili v druge prostore ali pa so se poskrili pod klopi. Padla sta v sobo tudi dva ostrastrela, ki pa k sreči nista nikogar zadela.

Eden izmed napadalcev, in sicer Val. Kavčič, je skočil celo skozi okno v sobo. Svatje so ga prijeli, zvezali in ga zapirali v klet. Pri njem so našli nevaren čevljarški nož. — Štirje izmed nasilnih zaplečnikov in sicer že omenjeni Kavčič, Janez Fojkar, Blaž Jugovič in Stanislav Rink so priznali vsaj v glavnem, kaj so storili, vendar pa se posameznih dejanj vsak zase ne spominja. Ostali štirje in sicer Val. Fojkar, Jože Mravljica, Peter Ravnikar in Anton Franko pa so vsako krivdo zanikali. Ugotavljali so, da so se hoteli samo pogovoriti, pa so jih svatje napodili, na kar so zbežali. Na vprašanje, kdo je potem napravil tak polom in spremenil svatbeno sobo v razbito luknjo, pokrito s čepinami, kozarci, poleni, koli, kamni in ledenimi kepami, so pa molčali. Najbolj pametno je povedal obtoženi Rink, ki odgovori predsedniku: »Ja vsi smo, nedolžen ni nobeden!« In bili so tudi vsi ti nevhvaležni in nasilni zaplečniki obsojeni in sicer pet obtožencev po 6 mesecev, dva na 4 mesece in eden na 3 mesece ječe in morajo plačati stroške, sodne takse in pa 906 Din za napravljeno škodo, tako da si bodo ti junaki-štrkljev in klobas, ki se radi ponašajo, da so Orjunaši, zapomnili svoje junaštvo — kot ponesrečeni zaplečniki.

Doto si popravljajo in brata goljufajo, ki je v Ameriki. Tako je obsodil drž. pravdnik brata Jakoba in Urbana Galičiča iz Voljaka nad Škofjokolo. Oba sta na domačem domu, lastnik imovine, pravi gospodar, starejši brat Anton, pa je v Ameriki. Nadzorstvo hiše je izročil Amerikanec sosedu Antonu Mezeku. Oba brata sta bila namreč že 1. 1922 od hiše popolnoma odpravljena in sta tudi podpisala tozadevno sodno izjavo. — Mlajši brat Jakob pa se je hotel še enkrat na domače stroške obliči in si privoščiti vesele božične praznike. Šel je k lesnemu trgovcu Leop. Hafnerju v Škofjokolo in mu je ponudil 26 smrek v nakup. Hafner je bil previden in je šel s fantom celo k notarju, da se uveri, če je fant opravičen prodati les. Toda podjetni Jakob je z nekim pismom oba toliko uveril, da mu je Hafner verjel in je res kupil od njega 26 smrek in sicer za dogovorjeno ceno 4000 Din. Na račun mu je dal 1250 Din. Fant je trdil, da potrebuje denar za popravilo strehe. Končno pa je prišla ta čudna kupčija na dan in to je privedlo Jakoba Galičiča na obtožni klop deželnega sodišča. Fant se je zagovarjal, da mu je rekel svoječasno brat, da bo on oskrboval posestvo, ko se vrne od vojakov. V dobri veri, da to drži, je prodal nekaj smrek, da si napravi obleko za Božič. Tudi je bilo predloženo sodišču neko pismo iz Amerike, ki kaže, da se je moralo med temi ljudmi nekaj zgoditi, vendar česar je bil obtoženi Jakob morda res uverjen, da sme z lesom razpolagati za domačo uporabo in potrebo, zato je bil fant oproščen.

Oče je oče in tepsti ga ne smeš. Če drugače ne moreš, umakni se mu. Tako je rekel predsednik senata Ignacu Krku iz Gorenje Save, ki je bil obtožen, da je pretepel lastnega očeta. Nace pa je odvrnil takole: »Prišel sem domov in sem ga prijazno pozdravil. On pa me je prokel in nagnal s svinjo. >Da mi ne prestopiš praga več.« Smejale sem se na tihiem, ker sem videl, da je oče pijan in vsedel sem se za mizo ter poprosil sestro, da mi da malo mleka in kruha, ker sem kosilo že zamudil. V tem pa je skočil oče v me in me je udaril, jaz pa nazaj. Da je bil moj udarec hujši, ne morem pomagati. Črta pa me oče že od mladih nog in je noč in dan pijan. Tudi mojemu bratu je prebodel noč z vilami roko. — Oče se je odpovedal pričevanju, pripomnil pa je, da ga sovraži sin, ker mu noče izročiti posestva. Z ozirom na te mučne razmere in ker je zakrivil pretep ne-

koliko vsled svoje pijanosti tudi oče, ki je sina prvi brez povoda napadel, je bil obsojen Nace Krkov z uporabo izredne milosti samo na 2 meseca ječe in bo moral plačati razne stroške.

Zalostni zgled. Ječar pripelje mlađega fanta, ki je čakal svoje sodbe v preiskovalnem zaporu. Obtožen je tatvine. Iz zaslišanja doznamo tole žalostno zgodbo. Fant je že od mladih nog brez staršev in pravih varuhov služil pri tujih ljudeh. Brez dobre vzgoje staršev je začel v slabo tovaršijo in prišel je — krasti. Izvršil je že več manjših tatvin, končno pa je segel tako daleč, da je prišel pred deželno sodišče. Ukradel je svojemu gospodarju Karlu Šviglju v Konjici listino v kateri je bilo 300 Din, 1 dolar in za 25 Din drobiža. Fantu so kmalu po tatvini prijeli na cesti. Dobili so pri njem še vse razen 25 Din, katere je porabil za pomaranče in cigarete. — Zakaj pa si kradel, fant? Gospod, pravi deček, služil sem tam, pa so me spodili, imel nisem nič, pa sem vzel. Zapravi sem še le 100 kron za pomaranče in cigarete, pa so me ujeli. Državni pravdnik je predlagal seveda obsodbo, omenil pa je, in to prav umestno, da je obtoženec pomilovanja vreden deček. Tatvinice, zopet tatvinice in nove tatvine. Obžaluje, da nimamo prisilnih delavnic in moramo zadržati take ljudi v kaznilnicah, kjer še ni pravi prostor za nje. — Z ozirom na dejstvo, da je fant res zapuščen revež in je upanje, da se vendar le še poboljša, je bil obsojen samo na en mesec težke ječe in se mu vsteje v kazen tudi preiskovalni zapor.

Pri kupovanju Reumatisa, sredstva proti trganju in revmatizmu, treba paziti, da ni ponarejen, kajti pravi, ki ga izdeluje edino Mestna lekarna v Zagrebu, se dobiva za Ljubljano in okolico v lekarni Leustek.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometrska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Psihrom. diferenc. v C	Nebo, vetrovi	Padavine v mm
7. 5. 21 h	732.4	15.6	0.4	jasno zahod	
8. 5. 7 h	731.3	15.7	0.6	d. obl.	
8. 5. 14 h	730.9	19.8	1.9	v. jas. zahod	

PRODAJALKA

večjo delikates. trgovino tudi na deželo ali v glavno tobačno zalogo išče mesta. — Ponudbe na upravo pod »Prodajalka« št. 2642.

MEHANIKARSKI

POMOČNIK

vojaščine prost, išče službe; najraje bi šel k stoječim bencinmotorjem, ali kaj podobnega. Je pošten in trezen. — Ponudbe pod šifro: »POSTEN 2646« na upravo.

KUHARICA

perfektna, snažna in vestna. res vajena dela, z dolgoletnimi spricvali, v starosti 30—40 let, se išče za večjo obitelt na deželi. — Plača po dogovoru. Ponudbe, če mogoče s sliko. — MACA JAKIL, KRMELJ, št. Janž, Dolenjsko.

SPREJME SE VAJENEC

za medicarsko in slaščičarsko obrt. Naslov pri upravi lista pod številko 2610.

8 NOVIH HIMEN

za procesijo sv. Reš. Telesa zložila P. H. Sattner in E. Hochreiter. — Jugoslovanska knjižarna. 20 Din.

Mesta KUHARICE in GOSPODINJE

išče starejša oseba v kako župnišče ali na manjše posestvo na deželi. Ponudbe na upravo pod »Marljiva«.

Iščem DRUŽABNIKA

za dobro vpeljano mizarško obrt. — Naslov v upravi »Slovenca« pod številko 2615.

SOBO ali KABINET

Iščem. — Cenj. ponudbe na upravo lista pod številko 30.

ČEBELE

11 kranjčev, na okvire, na prodaj Stranska pot 17, Lj.

Parni kotel

ležeči, plamenocelni, 14 m² kurilne ploskve, 5 atm. sistem Wagner, po zelo ugodni ceni takoj naprodaj. — Ponudbe je poslali na MESTNO PLETILNO, MARIBOR. 2673

RAKE velike domače, RIBE, morske in domače ter prvovrstna VINA priporoča gostilna VIDMAR (Težak), Sv. Jakob trg št. 5.

NAPRODAJ

več trgovskih in stanovanjskih HIŠ v Ptuj

ter travnikov in polj v bližnji okolici. — Pojasnila daje in prejema oferte Mestna hranilnica v PTUJU.

KDO? bi nam GOJIL

SEMENA BUC, KUMAR in CEBULČKA? Obvezujemo se prevzeti vsako množino pridelanega semena. — Nadaljnja pojasnila in potrebno seme na razpolago. Semenska trgov. SEVER in Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

PLETILNI STROJ

8/29 ugodno NAPRODAJ. Naslov v upravi pod 2643.

SODE od vina in žganja

200—700 l velike, proda radi selitve F. CVEK, Kamnik

TRGOVINO

z mešanim blagom z vsem inventarjem TAKOJ zelo ugodno PRODA ELA KASTELIC — Novomesto.

Trgovska hiša v Ljubljani (Jugoslavija)

v bližini glavnega kolodvoza s prostornimi skladišči za veletrgovino, takoj prodaj STANOVANJEM in obsežnim zemljiščem se

ugodno proda.

Dopisi pod »TRGOVSKA HIŠA« na ALOMA Comp., anonimna družba, Ljubljana.

1^a Portlandcement

za Ljubljano in okolico razpošilja tovarna cementa, Zidani most

na vagone in tudi manjše količine po ceni od:
Din 72.— za 100 kg franko sodi,
Din 62.— za 100 kg brez embalaže,
Din 66.— za 100 kg franko papirne vreče,
in sicer franko postaja Zidani most.
Za kakovost Portlandcimenta prevzame ravnateljstvo vsako odgovornost.
Cement je bil v mesecu januarju 1924 od strani komisije Gradbene direkcije iz skladišča v svrhu preizkušnje na Univerzitetu Beograd, Zavod za izpitavanje gradnj. materiala vposlan, in izkazuje 306 kg na cm² pritiska. Oseba ali pismena naročila — tudi izpod 1 vagona — sprejema
Ravnateljstvo tovarne cementa, Zidani most.

DAMA se najhitreje moderno in okusno počee z uporabo



Vedno velika izbira vplet (kit). Priporočam se za vsa lasna dela kakor tudi za barvanje sivih las z »L'Oréal Hene«, tudi v modn. barvah.

M. Podkrajskec

frizer za dame in gospode, Sv. Petra cesta 32.

DOBRO SENO

in toplen LOJ proda mesar Julius KLEMENC, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 79.

CEMENTNI ZAREZNI

STREŠNIK

ODDAM po ugodni ceni radi izpraznitve prostora za stavbo. Velika zaloga cevi vseh dimenzij, PLOŠČE za tlak itd. — TVORNIC CEMENTNIH IZDELKOV: JOS. CIHLAR Ljubljana, Vodovodna c. 1.

Inserati

v »Slovencu« imajo za našega trgovca in obrtnika velik uspeh, ker ima ta dnevnik največ naročnikov med našim ljudstvom na deželi. Cene oglasov

v »Slovencu«

so tako določene, da se lahko naroči oglas že za ceno od 5 Din naprej in je torej insercija pristopna tudi manj imovitim. Ta način reklame se je izkazal še vedno

najuspešnejši!

„KELICO“

podjetje za destilacijo odličnih likerjev, destilacijo vina (konjaka), preša za sadni sok in proizvajanje bermeta, v MODOŠU - BANATU — IŠČE

okrožnega zastopnika

z visoko provizijo, s sedežem v večjem trgov. centru, kateri je dobro vpeljan pri odličnih odjemalcih. Ker se gre za razširjenje znamenitega likerja, ki more konkurirati z inostranim, se sprejmejo v obzir samo prvovrstne firme.

MERAKL

barve, črnila, lake, kiti, emalje, čopiče in zamaščeno čisti firnež najboljšee kakovosti nudi

Medić-Zank! družba z o. z.

Maribor Ljubljana Novi Sad
podružnica centrala skladišče

Tovarne
Ljubljana — Medvode.



Sobratom, sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo, da je Vsemogočni poklical danes ob 6. jutraj k sebi po mučni boleznini

Mirkota Rodič

župnika v Vremah na Krasu

v 40 letu starosti in 17 letu pastirovanja. Pogreb se vrši v Vremah (Jul. Benečija) v soboto, dne 10 t. m.

Vreme - Ljubljana-Stopiče, 8. maja 1924.

MARIJA, mati, SLAVKO, ZORKO, brata, uršulinka M. ANZELMA, JUSTINA, sestri.